

BENDROJO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. kovo 2 d.*

Byloje T-16/04

Arcelor SA, įsteigta Liuksemburge (Liuksemburgas), iš pradžių atstovaujama advokatų W. Deselaers, B. Meyring ir B. Schmitt-Rady, vėliau W. Deselaers ir B. Meyring,

ieškovė,

prieš

Europos Parlamentą, iš pradžių atstovaujamą K. Bradley ir M. Moore, vėliau L. Visaggio ir I. Anagnostopoulou,

ir

* Proceso kalba: anglų.

Europos Sąjungos Tarybą, iš pradžių atstovaujamą B. Hoff-Nielsen ir M. Bishop, vėliau E. Karlsson ir A. Westerhof Löfflerova, dar vėliau A. Westerhof Löfflerova ir K. Michael,

atsakovus,

palaikomus

Europos Komisijos, atstovaujamos U. Wölker,

įstojusios į bylą šalies,

dėl prašymo, pirma, iš dalies panaikinti 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL 275, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631), ir, antra, atlyginti žalą, kurią ieškovė patyrė priėmus šią direktyvą,

BENDRASIS TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas J. Azizi (pranešėjas), teisėjai E. Cremona ir S. Frimodt Nielsen,

posėdžio sekretorė K. Pocheć, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. balandžio 15 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Teisinis pagrindas

I — EB sutarties normos

¹ EB 174 straipsnyje visų pirma nustatyta:

„1. Bendrijos aplinkos politika padeda siekti šių tikslų:

— išlaikyti, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę;

— saugoti žmonių sveikatą;

- apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius;

- remti tarptautinio lygio priemones, skirtas regioninėms ar pasaulinėms aplinkos problemoms spręsti.

2. Bendrijos aplinkos politika siekiama aukšto apsaugos lygio atsižvelgiant į skirtingų Bendrijos regionų būklės įvairovę. Ši politika yra grindžiama atsargumo principu bei principais, kad reikia imtis prevencinių veiksmų, kad žala aplinkai pirmiausia turėtų būti atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis, ir kad atlygina teršėjas.

<...>

3. Rengdama savo aplinkos politiką, Bendrija atsižvelgia į:

- turimus mokslo ir techninius duomenis;

- aplinkos sąlygas įvairiuose Bendrijos regionuose;

- galimą veiklos arba neveikimo naudą ir išlaidas;

— visos Bendrijos ekonominę bei socialinę plėtrą ir darnią jos regionų plėtrą.

<...>“

2 EB 175 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„1. Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka, pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, sprendžia, kokių veiksmų Bendrijai reikia imtis, kad būtų pasiekti [EB] 174 straipsnyje nurodyti tikslai.“

II — *Ginčijama direktyva*

3 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies pakeičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631, toliau – ginčijama direktyva), įsigaliojusi 2003 m. spalio 25 d., nustato šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą Europos bendrijoje (toliau – apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema), siekiant, kad būtų skatinamas taupus ir ekonomiškai efektyvus šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų, ypač anglies dioksido (toliau – CO₂), emisijos mažinimas (ginčijamos direktyvos 1 straipsnis). Jos pagrindas yra Bendrijos įsipareigojimai pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją ir Kioto protokolą. Šis protokolas buvo patvirtintas 2002 m. balandžio 25 d. Sprendimu 2002/358/EB dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo patvirtinimo Europos bendrijos vardu ir bendro jame numatytų įsipareigojimų vykdymo (OL L 130, p. 1;

2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 42 t., p. 24). Kioto protokolas įsigaliojo 2005 m. vasario 16 dieną.

- 4 Bendrija ir jos valstybės narės įsipareigojo Kioto protokolo A priede išvardytų antropogeninės kilmės šiltnamio efektą sukeliančių dujų bendrą emisiją, palyginti su 1990 m. lygiais, 2008–2012 m. sumažinti 8 % (ginčijamos direktyvos 4 konstatuojamoji dalis). Šiuo tikslu jos sutiko drauge vykdyti įsipareigojimus mažinti išmetamus teršalus pagal Kioto protokolo 4 straipsnį, remiantis vadinamuoju „atsakomybės pasidalijimo“ susitarimu, kurio lentelė, kur nustatyti atitinkami išmetamų teršalų lygiai kiekvienai valstybei narei, pateikiama Sprendimo 2002/358 II priede.
- 5 Kioto protokole numatyti trys mechanizmai tam, kad šalys dalyvės galėtų pasiekti savo šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų mažinimo tikslus, t. y. pirma, tarptautinė prekybos emisijomis sistema, antra, bendras mažinimo projektų įgyvendinimas ir, trečia, švarios plėtros mechanizmas; paskutiniai du mechanizmai dar vadinami „lanksčiaisiais mechanizmais“. Bendru mažinimo projektų įgyvendinimu siekiama sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas Kioto protokolo šalyse, o švarios plėtros mechanizmas apima emisijų mažinimo projektus, įgyvendintinus besivystančiose šalyse, kurios neprisideda prie Kioto protokolo tikslų.
- 6 Siekiant Bendrijos viduje įgyvendinti Kioto protokole ir Sprendime 2002/358 numatytus mažinimo tikslus, ginčijamoje direktyvoje nustatyta, kad pagal apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą jos I priede numatytų įrenginių operatoriai turi savo šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijoms gauti apyvartinius taršos leidimus, kurie jiems suteikiami pagal nacionalinius paskirstymo planus (toliau – NPP). Jeigu tam tikram operatoriui pavyko sumažinti savo emisijas, perteklinius apyvartinius taršos leidimus jis gali parduoti kitiems operatoriams. Atvirkščiai, įrenginio, kurio emisijos yra per didelės, operatorius gali nusipirkti reikiamų apyvartinių taršos leidimų iš perteklinių leidimų turinčio operatoriaus.

- 7 Pagal ginčijamos direktyvos I priedą ji taikoma, be kita ko, tam tikriems deginimo įrenginiams, kurie naudojami energijos gamybai bei juodiesiems metalams gaminti ir apdirbti, kaip antai „luito ketaus arba plieno gamybos įrenginiai (pirminis arba antrinis liejimas), įskaitant tolydinį liejimą, kurių pajėgumas didesnis nei 2,5 tonos per valandą“.
- 8 Ginčijamoje direktyvoje numatytas pirmas 2005–2007 m. etapas (toliau – pirmasis paskirstymo laikotarpis), kuris yra ankstesnis už Kioto protokole numatytą pirmąjį išsipareigojimų laikotarpį, ir antras 2008–2012 m. etapas (toliau – antrasis paskirstymo laikotarpis), atitinkantis minėtą pirmąjį išsipareigojimų laikotarpį (ginčijamos direktyvos 11 straipsnis). Per pirmąjį paskirstymo laikotarpį ginčijama direktyva taikoma tik vienai iš II priede išvardytų šiltnamio efektą sukeliančių dujų rūšių, t. y. CO₂, ir tik emisijoms, kurios išmetamos vykdant I priede nurodytos veiklos rūšis (ginčijamos direktyvos 2 straipsnis), tarp kurių – juodųjų metalų gamyba ir apdirbimas.
- 9 Tiksliau tariant, apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema pagrįsta, viena vertus, reikalavimu iš anksto gauti leidimą išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas (ginčijamos direktyvos 4–8 straipsniai) ir, kita vertus, apyvartinių taršos leidimų, kuriais juos turintiems operatoriams leidžiama išmesti tam tikrą šių dujų kiekį, paskirstymu, įskaitant jų pareigą kasmet atsisakyti tokio apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kuris atitiktų bendrą to įrenginio emisijų kiekį (ginčijamos direktyvos 12 straipsnio 3 dalis).
- 10 Taigi kiekvienas ginčijamos direktyvos I priede nurodytas įrenginys turi turėti kompetentingos nacionalinės institucijos išduotą leidimą [išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas]. Pagal ginčijamos direktyvos 4 straipsnį „valstybės narės užtikrina, kad nuo 2005 m. sausio 1 d. jokių įrenginių nebūtų vykdoma I priede išvardyta veikla, kurią vykdant išmetamos su ja susijusios šiltnamio efektą sukeliančios dujos, jeigu įrenginio operatorius neturi kompetentingos institucijos pagal 5 ir 6 straipsnį išduoto leidimo arba jeigu įrenginiui pagal [šios direktyvos] 27 straipsnį laikinai netaikomi [apyvartinių taršos leidimų prekybos] sistemos reikalavimai“.

11 Be to, ginčijamos direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų leidimuose pateikiama:

<...>

c) stebėjimo reikalavimai, nurodant stebėjimo metodiką ir dažnumą;

d) ataskaitų pateikimo reikalavimai;

e) įsipareigojimas atsisakyti leidimų [apyvartinių taršos leidimų], prilygstančių bendram įrenginio emisijų kiekiui kiekvienais kalendoriniais metais, patikrintam pagal [ginčijamos direktyvos] 15 straipsnį, per keturis mėnesius nuo tų metų pabaigos.“

12 Ginčijamos direktyvos 9–11 straipsniuose nustatytos sąlygos ir tvarka, kuria vadaudamosi kompetentingos nacionalinės institucijos NPP pagrindu suteikia apyvartinius taršos leidimus įrenginių operatoriams.

13 Ginčijamos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje nustatyta:

„Kiekvienam [ginčijamos direktyvos] 11 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytam laikotarpiui visos valstybės narės parengia [NPP] ir nurodo bendrą [apyvartinių taršos] leidimų skaičių, kurį jos ketina skirti tam laikotarpiui, ir kaip tą skaičių jos ketina skirti. [Šis] [NNP] grindžiamas objektyviais ir skaidriais kriterijais, įskaitant išvardytuosius III priede, ir deramai atsižvelgiant į visuomenės pastabas. Komisija, nepažeisdama [EB] sutarties nuostatų, ne vėliau nei 2003 m. gruodžio 31 d. parengia III priede išvardytų kriterijų įgyvendinimo rekomendacijas.“

14 Komisija pateikė pirmą minėtų rekomendacijų redakciją savo 2004 m. sausio 7 d. Komunikate COM (2003) 830, galutinis dėl rekomendacijų, skirtų padėti valstybėms narėms įgyvendinti Direktyvos 2003/87 III priede nurodytus kriterijus, ir aplinkybių, kurios gali būti laikomos *force majeure*. 2005 m. gruodžio 22 d. Komunikate COM (2005) 703, galutinis Komisija pateikė papildomas rekomendacijas dėl antrojo paskirstymo laikotarpio NPP (toliau – papildomos Komisijos rekomendacijos).

15 Pagal ginčijamos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies antrąją pastraipą:

„[Ginčijamos direktyvos] 11 straipsnio 1 dalyje nurodyto laikotarpio [NPP] paskelbiamas ir pateikiamas Komisijai bei kitoms valstybėms narėms ne vėliau nei 2004 m. kovo 31 d. Vėlesnių laikotarpių planas paskelbiamas ir pateikiamas Komisijai bei kitoms valstybėms bent 18 mėnesių iki atitinkamo laikotarpio pradžios.“

- 16 Ginčijamos direktyvos 9 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Komisija per tris mėnesius nuo valstybės narės [NPP] pateikimo pagal šio straipsnio 1 dalį gali atmesti [ši] [NPP] arba bet kokį jo aspektą remdamasi tuo, kad jis neatitinka [ginčijamos direktyvos] III priede išvardytų kriterijų arba 10 straipsnio nuostatų. Valstybė narė pagal 11 straipsnio 1 arba 2 dalį sprendimą priima tik tada, jeigu pasiūlytiems pakeitimams pritaria Komisija. Komisija nurodo kiekvieno sprendimo atmesti planą priežastis.“

- 17 Pagal ginčijamos direktyvos 10 straipsnį valstybės narės per pirmąjį paskirstymo laikotarpį skiria nemokamai bent 95 % apyvartinių taršos leidimų ir bent 90 % per antrąjį paskirstymo laikotarpį.

- 18 Ginčijamos direktyvos 11 straipsnyje, susijusiame su [apyvartinių taršos] leidimų skyrimu ir išdavimu, numatyta:

„1. Trejų metų laikotarpiui, prasidedančiam 2005 m. sausio 1 d., kiekviena valstybė narė nusprendžia, kokį bendrą [apyvartinių taršos] leidimų skaičių ji skirs tam laikotarpiui ir kiek [apyvartinių taršos] leidimų skirs kiekvieno įrenginio operatoriui. Šis sprendimas priimamas bent prieš tris mėnesius iki laikotarpio pradžios ir grindžiamas pagal [ginčijamos direktyvos] 9 bei 10 straipsnius parengtu [NPP], ir deramai atsižvelgiant į visuomenės pastabas.

2. Penkerių metų laikotarpiui, prasidedančiam 2008 m. sausio 1 d., ir kiekvienam vėlesniam penkerių metų laikotarpiui kiekviena valstybė narė nusprendžia dėl bendro [apyvartinių taršos] leidimų skaičiaus, kurį ji skirs tam laikotarpiui, ir pradeda tų [apyvartinių taršos] leidimų skyrimo kiekvieno įrenginio operatoriui procesą. Šis

sprendimas priimamas bent prieš dvylika mėnesių iki atitinkamo laikotarpio pradžios ir grindžiamas pagal [ginčijamos direktyvos] 9 bei 10 straipsnius parengtu valstybės narės [NPP] ir deramai atsižvelgiant į visuomenės pastabas.

3. Pagal šio straipsnio 1 arba 2 dalį priimti sprendimai atitinka Sutarties reikalavimus, ypač jos 87 ir 88 straipsnius. Priimdamos sprendimą skirti [apyvartinį taršos] leidimą, valstybės narės atsižvelgia į būtinybę numatyti naujiems rinkos dalyviams galimybę gauti [apyvartinius taršos] leidimus.

<...>“

19 Ginčijamos direktyvos III priede yra išvardyti vienuolika NPP taikomų kriterijų.

20 Ginčijamos direktyvos III priedo kriterijus Nr. 1 suformuluotas taip:

„Atitinkamam laikotarpiui paskirtinų [apyvartinių taršos] leidimų bendras skaičius atitinka valstybės narės įsipareigojimą pagal Sprendimą 2002/358 <...> ir Kioto protokolą apriboti emisijas atsižvelgiant, pirma, į bendrą emisijų dalį, kurią sudaro tie [apyvartiniai taršos] leidimai, palyginti su šaltinių, kuriems netaikoma ši direktyva, emisijomis, ir, antra, nacionalinę energetikos politiką bei turėtų atitikti nacionalinę klimato kaitos programą. Bendras paskirtinų leidimų skaičius neturi būti didesnis nei reikalinga, kad būtų griežtai taikomi šio priedo kriterijai. Iki 2008 m. tas kiekis turi

atitikti siekį, kad kiekviena valstybės narė pasiektų Sprendimu 2002/358 <...> ir Kioto protokolu nustatytą tikslą ir dar daugiau nei juo buvo nustatyta.“

21 Ginčijamos direktyvos III priedo kriterijus Nr. 3 numato:

„Paskirtinų [apyvartinių taršos] leidimų skaičius derinamas su veiklų, kurioms taikoma ši emisijų sumažinimo sistema, potencialu, įskaitant technologinį potencialą. Valstybės narės, skirstydamos [apyvartinius taršos] leidimus, gali atsižvelgti į vykdant kiekvieną veiklą ir gaminant tam tikrą produktą vidutinę šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją ir vykdant visas veiklas užtikrinamą pažangą.“

22 Remiantis ginčijamos direktyvos III priedo kriterijumi Nr. 6 „[NPP] pateikiama informacija apie tai, kaip nauji rinkos dalyviai atitinkamoje valstybėje narėje galėtų pradėti dalyvauti Bendrijos [apyvartinių taršos leidimų prekybos] sistemoje“.

23 Pagal ginčijamos direktyvos III priedo kriterijų Nr. 7 „[NPP] galima nurodyti išankstinius [emisijų mažinimo] veiksmus ir informaciją apie tai, kaip atsižvelgiama į išankstinius veiksmus“. Remiantis tuo pačiu kriterijumi, „rengdamos [NPP] valstybės narės gali naudoti pagal informacinius dokumentus parengtas rekomendacijas dėl geriausių turimų technologijų ir tose rekomendacijose galima pateikti išankstinius [emisijų mažinimo] veiksmus“.

24 Ginčijamos direktyvos 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad [apyvartiniai taršos] leidimai gali būti perleidžiami tarp Bendrijos fizinių ir juridinių asmenų bei trečiųjų šalių asmenų, jeigu tarp šių šalių ir Bendrijos buvo sudarytas susitarimas pagal ginčijamos direktyvos 25 straipsnį ir šiuos [apyvartinius taršos] leidimus abipusiai pripažino kiekvienos valstybės narės kompetentinga institucija. Pagal ginčijamos direktyvos

12 straipsnio 3 dalį kiekvienais metais ne vėliau nei gegužės 1 d. kiekvieno įrenginio operatorius atsisako tokio [apyvartinių taršos] leidimų skaičiaus, kuris atitiktų bendrą per ankstesnius kalendorinius metus iš to įrenginio išmestų šiltnamio efektą skatinančių dujų kiekį, tam, kad tie [apyvartiniai taršos] leidimai vėliau būtų panaikinti.

- 25 Ginčijamos direktyvos 13 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad apyvartiniai taršos leidimai emisijoms galioja tik laikotarpiu, kuriam jie buvo išduoti.
- 26 Remiantis ginčijamos direktyvos 16 straipsnio 2 dalimi valstybės narės užtikrina, kad būtų paskelbti operatorių, kurie pažeidė reikalavimus pagal 12 straipsnio 3 dalį atsisakyti pakankamo skaičiaus apyvartinių taršos leidimų, pavadinimai. Pagal ginčijamos direktyvos 16 straipsnio 3 ir 4 dalis kiekvienas operatorius, kuris neatsisako pakankamo skaičiaus apyvartinių taršos leidimų, kurie atitiktų operatoriaus per ankstesnius metus šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją, turi sumokėti už perteklinę šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją 40 eurų baudą pirmuoju paskirstymo laikotarpiu ir 100 eurų baudą vėlesniais laikotarpiais už kiekvieną anglies dioksido ekvivalentą, išmestą iš to įrenginio, už kurį operatorius neatsisakė apyvartinių taršos leidimų. Be to, sumokėjęs baudą už perteklinę šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją, operatorius neatleidžiamas nuo įsipareigojimo atsisakyti apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, atitinkančio tą perteklinę šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją.
- 27 Pagal ginčijamos direktyvos 24 straipsnį, skaitomą kartu su 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimu 1999/468/EB, nustatančiu Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką (OL L 184, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 124), jeigu Komisija patvirtina 23 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, valstybės narės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą pagal šią direktyvą gali taikyti I priede neišvardytoms veikloms, įrenginiams ir šiltnamio efektą sukeliančioms dujoms, atsižvelgdamos į visus atitinkamus kriterijus, ypač poveikį vidaus rinkai, galimą konkurencijos iškreipimą, apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos vientisumą aplinkos požiūriu ir numatytos stebėjimo ir ataskaitų teikimo sistemos patikimumą.

28 Ginčijamos direktyvos 27 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės Komisijos gali prašyti, jog tam tikri įrenginiai, kuriems taikoma apyvartinių taršos leidimų sistema, būtų laikinai neįtraukiami į Bendrijos sistemą; ši prašymą Komisija gali patenkinti priimdama sprendimą. Be to, pagal ginčijamos direktyvos 28 straipsnį valstybės narės gali leisti, Komisijai sutikus, įrenginių operatoriams, kurie dėl to pateikė prašymą, steigti tos pačios veiklos įrenginių fondus. Galiausiai, remiantis ginčijamos direktyvos 29 straipsniu, valstybės narės gali kreiptis į Komisiją, kad *force majeure* atvejais tam tikriems įrenginiams būtų išduoti papildomi apyvartiniai taršos leidimai.

29 Ginčijamos direktyvos 30 straipsnyje „Peržiūra ir tolesnė plėtra“ numatyta:

„<...>

2. Komisija, remdamasi šios direktyvos taikymo patirtimi ir pasiekta pažanga stebint šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas bei atsižvelgdama į tarptautiniu mastu įvykusius pasikeitimus, parengia šios direktyvos taikymo ataskaitą, kurioje nurodo:

a) kaip ir ar turėtų būti iš dalies keičiamas I priedas, kad į jį būtų įtraukiami kiti atitinkami sektoriai, *inter alia*, chemijos, aliuminio ir transporto sektorių II priede išvardytos veiklos ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos, siekiant, jog būtų toliau didinamas ekonominis [apyvartinių taršos leidimų prekybos] sistemos veiksmingumas;

<...>“

Faktinės aplinkybės ir procedūra

- 30 Ieškovė *Arcelor SA* buvo įsteigta 2001 m., susijungus *ARBED*, *Aceralia* ir *Usinor*. Po to, kai 2006 m. susijungė su *Mittal*, ji buvo pavadinta *ArcelorMittal* ir tapo pirmąja pasaulyje plieno gamintoja. Tačiau šio ieškinio pateikimo metu, nors gamybos apimtys siekė 44 mln. tonų per metus, iš kurių daugiau nei 90 % buvo pagaminta Europos Sąjungoje, ieškovės produkcija sudarė mažiau nei 5 % pasaulinės plieno produkcijos. Jai priklauso 17 luitinio ketaus ir plieno gamybos įrenginių, kurie įsteigti Sąjungoje ir yra Prancūzijoje (Fos-sur-Mer, Floranžas ir Diunkerkas), Belgijoje (Lježas ir Gentas), Ispanijoje (Gijón-Avilés) ir Vokietijoje (Brême ir Eizenhiuntenštatas).
- 31 2004 m. sausio 15 d. ieškovė Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje pateikė šį ieškinį.
- 32 Ieškinyje ieškovė Pirmosios instancijos teismo prašo:
- panaikinti ginčijamos direktyvos 4 straipsnį, 6 straipsnio 2 dalies e punktą, 9 straipsnį, 12 straipsnio 3 dalį, 16 straipsnio 2–4 dalis kartu su 2 straipsniu, I priedu ir kriterijumi Nr. 1 tiek, kiek šios nuostatos (toliau – ginčijamos nuostatos) taikomos luitinio ketaus arba plieno gamybos įrenginiams, įskaitant tolydinį liejimą, kurių pajėgumas didesnis nei 2,5 tonos per valandą,
  - pripažinti, kad Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba turi pareigą atlyginti nuostolius, patirtus priėmus ginčijamas nuostatas,

— priteisti iš Parlamento ir Tarybos bylinėjimosi išlaidas.

33 Be to, dublike ieškovė papildomai Pirmosios instancijos teismo prašo panaikinti visą ginčijamą direktyvą.

34 Atskirais dokumentais, kuriuos Pirmosios instancijos teismo kanceliarija atitinkamai gavo 2004 m. balandžio 1 ir 4 dienomis, Parlamentas ir Taryba, remdamiesi Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 114 straipsnio 1 dalimi, pateikė prieštaravimus dėl priimtino. 2004 m. birželio 25 d. ieškovė dėl šių prieštaravimų pateikė savo pastabas.

35 2004 m. gegužės 5 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateiktu dokumentu Komisija, remdamasi Procedūros reglamento 115 straipsnio 1 dalimi, pateikė prašymą įstoti į šią bylą palaikyti Parlamento ir Tarybos reikalavimus. 2004 m. birželio 24 d. Nutartimi teismo trečiosios kolegijos pirmininkas patenkino šį prašymą įstoti į bylą. 2004 m. rugsėjo 2 d. Komisija pagal Procedūros reglamento 116 straipsnio 4 dalį pateikė savo įstojimo į bylą paaiškinimus, apsiribodama priimtino klausimu.

36 Parlamentas ir Taryba savo prieštaravimuose dėl priimtino ir Komisija savo įstojimo į bylą paaiškinimuose dėl priimtino Pirmosios instancijos teismo prašo:

— atmesti ieškinį kaip nepriimtina,

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

- 37 2005 m. rugsėjo 26 d. Nutartimi prieštaravimai dėl priimtumo buvo prijungti prie bylos esmės, o išlaidų nagrinėjimo klausimas atidėtas.
- 38 Taryba savo atsiliepime į ieškinį, Parlamentas savo triplike, o Komisija – įstojimo į bylą paaiškinimuose dėl bylos esmės papildomai prašo Pirmosios instancijos teismo atmesti ieškinį kaip nepagrįstą.
- 39 Remdamasis teisėjo pranešėjo pranešimu Pirmosios instancijos teismas (trečioji išplėstinė kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį ir, taikydamas Procedūros reglamento 64 straipsnyje numatytas proceso organizavimo priemones, paprašė Parlamento, Tarybos ir Komisijos atsakyti į raštu pateiktus klausimus iki teismo posėdžio. Parlamentas, Taryba ir Komisija atsakė į šiuos klausimus per nustatytus terminus.
- 40 2008 m. balandžio 15 d. posėdyje buvo išklaustytos šalių pastabos ir jų atsakymai į Pirmosios instancijos teismo žodžiu pateiktus klausimus.
- 41 Išklauses šalis Pirmosios instancijos teismo trečiosios kolegijos pirmininkas per teismo posėdį, remdamasis Procedūros reglamento 77 straipsnio a punktu, skaitomu kartu su Teisingumo Teismo statuto 54 straipsnio trečiąja pastraipa, nurodė sustabdyti procesą, kol Teisingumo Teismas priims savo sprendimą byloje C-127/07, ir tai buvo užfiksuota teismo posėdžio protokole.
- 42 Kadangi Teisingumo Teismas 2008 m. gruodžio 16 d. paskelbė sprendimą *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* (C-127/07, Rink. I-9895), šalių buvo paprašyta pateikti savo pastabas dėl galimų šio sprendimo pasekmių šiai bylai. Šalims savo pastabas pateikus per nustatytus terminus, žodinė proceso dalis buvo baigta.

- 43 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, Bendrasis Teismas nusprendė iš naujo pradėti žodinį procesą ir pakvietė šalis pateikti pastabas dėl galimų šios aplinkybės ir ypač ESV sutarties 263 straipsnio ketvirtos pastraipos įsigaliojimo pasekmių šioje byloje. Kadangi šalys savo pastabas pateikė, žodinė proceso dalis buvo baigta.

Dėl teisės

I — Dėl prašymo panaikinti priimtimumo

A — Šalių argumentai

1. Parlamento, Tarybos ir Komisijos argumentai

- 44 Parlamentas ir Taryba, palaikomi Komisijos, mano, kad prašymas, kuriuo siekiama dalinio ginčijamos direktyvos panaikinimo, yra nepriimtinas.
- 45 Parlamento ir Tarybos teigimu, ginčijama direktyva yra „tikra direktyva“ EB 249 straipsnio trečiosios pastraipos prasme, t. y. visuotinai taikomas aktas, kurį valstybės narės turi perkelti į vidaus teisę ir kuris bendrai taikomas objektyviai apibrėžtoms situacijoms. Tačiau EB 230 straipsnio ketvirtoje pastraipoje nenumatyta privačių asmenų teisė tiesiogiai pareikšti ieškinį dėl tokios direktyvos.

- 46 Be to, Komisijos palaikomi Parlamentas ir Taryba teigia, kad ginčijamos nuostatos nėra tiesiogiai ir konkrečiai susijusios su ieškove EB 230 ketvirtos pastraipos prasme.
- 47 Kalbant apie tiesioginės sąsajos kriterijų, Parlamentas ir Taryba iš esmės tvirtina, kad, skirtingai nei reglamentas, „tikra direktyva“ tiesiogiai nesukelia teisiškai privalomų pasekmių teisinei privataus asmens padėčiai, net nenustato jam teisinių pareigų iki tol, kol nacionaliniu ar Bendrijos lygiu priimamos ją įgyvendinančios priemonės arba kol baigiasi perkėlimo terminas. Todėl tokia direktyva pati savaime negali būti tiesiogiai susijusi su šiuo privačiu asmeniu EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme. Taigi ginčijamos nuostatos, reglamentuojančios, be kita ko, emisijos leidimų išdavimą, pareigas stebėjimo ir pranešimo srityje, NPP parengimą bei apyvartinių taršos leidimų paskirstymą ir išdavimą, ieškovei nenustato jokios pareigos ir nepakeičia jos teisinės situacijos, kol jos neperkeltos nacionalinėmis normomis.
- 48 Be to, Komisijos palaikomi Parlamentas ir Taryba mano, kad ginčijama direktyva suteikia valstybės narėms labai didelę diskreciją ją įgyvendinant priimant nacionalines perkėlimo priemonės, susijusias būtent su NPP parengimu pagal jos 9 straipsnį, minimalaus nemokamai suteiktinų apyvartinių taršos leidimų procentinio dydžio nustatymu taikant jos 10 straipsnį, bendro apyvartinių taršos leidimų skaičiaus atitinkamam paskirstymo laikotarpiui nustatymu pagal jos 11 straipsnį ir šių apyvartinių leidimų išdavimu įrenginių operatoriams pagal jos II priedo kriterijus.
- 49 Taryba, palaikoma Komisijos, ginčija teiginį, kad dėl ginčijamos direktyvos ieškovės turimi leidimai, išduoti pagal 1996 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyvą 96/61/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (OL L 257, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 80), tampa Beverčiai. Direktyva 96/61 tėra

koordinacinis instrumentas, įtvirtinantis bendrą pagrindą sektoriniams teisės aktams ir nustatantis, be kita ko, bendras operatorių pareigas ir leidimo išdavimo sąlygas (Direktyvos 96/61 9 konstatuojamoji dalis). Tačiau ji nesuteikia emisijos teisių ir nėra tiesioginis teisinis pagrindas jas suteikti. Konkrečiai tariant, pačioje Direktyvoje 96/61 neįtvirtinta jokia emisijos riba (Direktyvos 96/61 18 straipsnis).

- 50 Iš to, kas pasakyta, Parlamentas ir Taryba daro išvadą, kad ginčijamos nuostatos nėra tiesiogiai susijusios su ieškove.
- 51 Kalbėdama apie konkrečios sąsajos kriterijų Taryba pažymi, kad ginčijama direktyva bendrai ir abstrakčiai taikoma visiems operatoriams, vykdančioms šios direktyvos I priede nurodytas veiklos rūšis, ir visiems dideliems įrenginiams, išmetantiems CO₂, įskaitant luitinio ketaus arba plieno gamybos įrenginius. Taigi ieškovė neįrodė, kad jos padėtis buvo kitokia nei kitų luitinio ketaus ar plieno gamintojų. Taryba priduria, kad, remiantis ginčijamos direktyvos III priedo kriterijumi Nr. 6 ir 11 straipsnio 3 dalimi, valstybės narės turi sudaryti palankias sąlygas naujiems dalyviams gauti apyvartinių taršos leidimų. Be to, nuo 2004 m. gegužės 1 d. ginčijama direktyva taikoma luitinio ketaus ir plieno gamintojams, įsteigtiems dešimtyje valstybių narių, kurios tą dieną įstojo į Sąjungą ir kurių veiklai taip pat taikomas šios direktyvos I priedas.
- 52 Parlamentas ir Taryba mano, kad nei EB 175 straipsnio 1 dalis, kuri yra Bendrijos veiksmų aplinkos srityje pagrindas, nei EB 174 straipsnis nenustato Bendrijos teisės aktų leidėjui pareigos priimant bendrai taikomas priemones atsižvelgti į konkrečią tam tikrų operatorių padėtį. Tokia pareiga neišplaukia ir iš kitos viršesnės teisės taisyklės, kaip antai, proporcingumo ir vienodo požiūrio principų ar pagrindinių teisių. Parlamento ir Tarybos teigimu, iš to negalima daryti išvados, kad privatus asmuo turi teisę tiesiogiai pateikti ieškinį Bendrijos teismui, antraip EB 230 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje numatyti reikalavimai prarastų savo prasmę. Bet kuriuo atveju ieškovė

neįrodė, kad ginčijamos nuostatos sukėlė tokių „dramatiškų pasekmių“ jos konkrečiai padėčiai, kad jos galėtų būti laikomos prieštaraujančiomis nurodytoms viršesnėms teisės normoms.

- 53 Šiuo atžvilgiu Taryba ginčija ieškovės argumentus dėl tariamo ypač didelio poveikio jai, kaip didžiausiai Europoje plieno gamintojai, kurios padėtis yra ypatinga dėl vykdomos jos restruktūrizacijos, dėl jos riboto pelno ir jau gerokai sumažintų CO₂ emisijų. Nepakanka, kad aktas tam tikrus ūkio subjektus ekonomiškai paveiktų labiau nei kitus konkurentus tam, kad šis aktas su jais būtų konkrečiai susijęs. Tarybos teigimu, ieškovė yra paveikta vien dėl objektyvios savo, kaip luitinio ketaus ar plieno gamintojos, padėties taip pat, kaip ir bet kuris kitas tokioje pačioje padėtyje esantis ūkio subjektas. Be to, aplinkybė, kad bendrai taikomas aktas gali turėti konkrečių skirtingų pasekmių įvairiems teisės subjektams, kuriems jis taikomas, neišskiria ieškovės iš visų kitų atitinkamų ūkio subjektų, nes tas aktas, kaip antai ginčijama direktyva, taikomas atsižvelgiant į objektyviai apibrėžtą situaciją
- 54 Dėl ieškovės teiginio, kad ginčijama direktyva sudaro kliūtis jos grupės restruktūrizacijai, nes neleidžia apyvartinių taršos leidimų, susijusių su įvairiose valstybėse narėse įsteigtų įrenginių gamybos pajėgumais, tarpvalstybinio perleidimo, Taryba atsikerta, kad ieškovė nepaaiškino priežasčių, dėl kurių ji yra vienintelis paveiktas ūkio subjektas, nors pati kaip pavyzdį pateikia bendrovės *Corus* vykdomą restruktūrizaciją. Bet kuriuo atveju galimybė pasinaudoti uždarytiems įrenginiams paskirstytais apyvartiniais taršos leidimais didžiąja dalimi priklauso valstybių narių diskrecijai. Daugiau nei pusė iš jų leido uždaryto įrenginio apyvartinius taršos leidimus perleisti pakeičiantiems įrenginiams, net jei keliais atvejais šie perleidimai buvo įmanomi tik tos pačios valstybės narės viduje. Be to, Komisijos palaikoma Taryba tvirtina, kad, įgyvendindamos savo diskreciją visos valstybės narės pasirinko, remdamosi ginčijamos direktyvos 11 straipsnio 3 dalimi ir III priedo kriterijumi Nr. 6, skirti naujiems

dalyviams nemokamai rezervui priskirtus apyvartinius taršos leidimus. Be to, net darant prielaidą, kad ieškovė negali perleisti įrenginiams prieš juos uždarant suteiktų apyvartinių taršos leidimų kitiems jos grupės įrenginiams, vis dėlto ji galėtų prašyti nemokamai suteikti apyvartinių taršos leidimų jai padidinus šių kitų įrenginių pajėgumus, nes sąvoka „naujas dalyvis“ pagal ginčijamos direktyvos 3 straipsnio h punktą apima esamo įrenginio išplėtimą. Galiausiai, kalbant apie galimus išankstinius emisijų mažinimo veiksmus, Taryba primena, kad NPP galima atsižvelgti į tokius veiksmus ir kad šiuo atžvilgiu valstybės narės turi tam tikrą diskreciją.

- 55 Parlamento ir Tarybos teigimu, ieškovė neįrodė, kad, atsižvelgiant į ginčijamą direktyvą, ji buvo analogiškoje padėtyje kaip ir ieškovės bylose, kuriose priimti Teisingumo Teismo 1985 m. sausio 17 d. Sprendimas *Piraiki-Patraiki ir kt. prieš Komisiją* (11/82, Rink. p. 207), 1990 m. birželio 26 d. Sprendimas *Sofrimport prieš Komisiją* (C-152/88, Rink. p. I-2477, 28 punktas) ir 1994 m. gegužės 18 d. Sprendimas *Codorniu prieš Tarybą* (C-309/89, Rink. p. I-1853), bei bylose, kuriose priimti Pirmosios instancijos teismo 1995 m. rugsėjo 15 d. Sprendimas *Antillean Rice Mills ir kt. prieš Komisiją* (T-480/93 ir T-483/93, Rink. p. II-2305, 67 punktas) ir 1998 m. birželio 17 d. Sprendimas *UEAPME prieš Tarybą* (T-135/96, Rink. p. II-2335). Kalbant apie argumentą dėl ilgalaikių dujų tiekimo sutarčių, kurias ieškovė sudarė su elektrinėmis prieš ginčijamos direktyvos priėmimą, Taryba mano, kad minėtuose sprendimuose numatytos kumuliacinės sąlygos siekiant įrodyti konkrečios sąsajos egzistavimą EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme, t. y. pirma, viršesnės teisės normos, įpareigojančios Bendrijos institucijas atsižvelgti į ypatingą ieškovės padėtį, palyginti su bet kokio kito atitinkamo asmens padėtimi, egzistavimas ir, antra, tai, kad ginčijamas aktas visiškai ar iš dalies trukdo įvykdyti atitinkamas sutartis, šioje byloje nėra tenkinamos. Pati ieškovė teigia, kad šiose sutartyse numatytos dujos tiekiamos tiek jos pačios, tiek trečiųjų asmenų elektrinėms. Taigi ji galėjo pasinaudoti jos grupei priklausantioms elektrinėms suteiktais apyvartiniais taršos leidimais ar juos perleisti savo įvairiems gamybos įrenginiams. Iš tikrųjų, Tarybos teigimu, remiantis Komisijos rekomendacijų 92 punktu (žr. 14 punktą), kai tam tikro įrenginio gamybos procese išmestos likutinės dujos naudojamos kaip kito įrenginio kuras, valstybės narės turi nuspręsti dėl apyvartinių taršos leidimų paskirstymo šiems dviem įrenginiams. Taip valstybė

narė gali pasirinkti suteikti apyvartinius taršos leidimus likutines dujas perleidžiančių įrenginių operatoriui, t. y. nagrinėjamu atveju luitinio ketaus ar plieno gamintojui, net jei deginant šias dujas išmetamų emisijų plieno gamybos įrenginys pats savaime nesurenka, o tai padaro elektrinė. Tokiomis sąlygomis ieškovė neįrodė, kad ginčijama direktyva trukdo vykdyti aptariamas dujų tiekimo sutartis. Bet kuriuo atveju vien tai, kad dėl ginčijamos direktyvos, t. y. priimant nacionalines perkėlimo priemonės, šių sutarčių vykdymas gali tapti sudėtingesnis, neleidžia įrodyti, kad ieškovė yra konkrečiai susijusi.

- 56 Komisijos palaikomi Parlamentas ir Taryba teigia, kad ieškovė taip pat neįrodė, jog ji priklausė uždarai operatorių kategorijai. Atsižvelgiant į tai, kad ginčijama direktyva yra bendrai taikoma priemonė, skirta visiems jos I priede nurodytą veiklą vykdančiams operatoriams, ji taikoma ieškovei tiek, kiek ji objektyviai yra luitinio ketaus ar plieno gamintoja, lygiai taip pat, kaip ir bet kuriam kitam tokioje pačioje padėtyje esančiam operatoriui. Taigi to, kad priimant ginčijamą direktyvą galbūt egzistavo tik penkiolika luitinio ketaus ar plieno gamintojų, nepakanka ieškovei individualizuoti. Parlamento teigimu, net tai, kad ieškovė priklausė „uždarai ir identifikuotinai grupei“ priimant ginčijamą direktyvą arba kad ekonomiškai ji yra labiau paveikta nei jos konkurentai, neindividualizuoja jos kaip adresatės.

- 57 Taryba ginčija, kad ieškovė galėtų tapti „tikra apyvartinių taršos leidimų pirkėja“ dėl savo ypatingos padėties. Šiuo klausimu ji primena, kad pirmajam paskirstymo laikotarpiui valstybės narės turi skirti nemokamai bent 95 % NPP numatytų apyvartinių taršos leidimų, o antrajam laikotarpiui – bent 90 % apyvartinių taršos leidimų. Antra, pagal ginčijamos direktyvos 12 straipsnio 1 ir 2 dalis apyvartinius taršos leidimus galima perleisti be apribojimų tiek tarp tos pačios grupės įmonių, tiek kitiems asmenims, esantiems Bendrijoje ar trečiosiose šalyse. Trečia, paskirtinų apyvartinių taršos leidimų skaičių iš pradžių savo nuožiūra nustato kiekviena valstybė narė, atsižvelgdama į tam tikrus veiksnius ir kriterijus. (žr. 47 ir kitus punktus). Galiausiai Kioto

protokolo lankstieji mechanizmai (žr. 5 punktą) suteikia luitinio ketaus ar plieno gamintojams galimybę už atitinkamus projektus gautus emisijos kreditus paversti apyvartiniais taršos leidimais, naudojamais apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje. Todėl ieškovė gali nemokamai gauti apyvartinių taršos leidimų visoms savo emisijoms.

- 58 Komisijos palaikoma Taryba ginčija studijas, pagrindžiančias teiginį, kad luitinio ketaus ar plieno gamintojų „padėtis yra nepaprastai suvaržyta“ dėl tos aplinkybės, kad juodosios metalurgijos pramonė techniškai negali dar labiau sumažinti CO₂ emisijų. Šiuo atžvilgiu Taryba iš esmės tvirtina, kad egzistuoja techninės galimybės sumažinti tokias emisijas juodosios metalurgijos sektoriuje tiek dabar, tiek ateityje, kad Bendrija skiria didelę finansinę paramą tyrimams šioje srityje ir kad apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema ekonomiškai skatina luitinio ketaus ar plieno gamintojus labiau mažinti jų CO₂ emisijas.
- 59 Dėl ieškovės teiginio, kad luitinio ketaus arba plieno gamintojai negali perkelti savo klientams gamybos išlaidų, kurios gali padidėti dėl būtinybės pirkti apyvartinius taršos leidimus, Komisijos palaikoma Taryba teigia, kad galimas tokio gamintojo poreikis įsigyti apyvartinių taršos leidimų priklausys nuo pirminio apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kuris jam paskirtas remiantis NPP, ir nuo jo pastangų mažinti emisijas. Pati ieškovė nurodo savo grupės restruktūrizaciją ir jos aukštakrosnių skaičiaus sumažinimą iki 2012 m., o dėl to tikėtina, kad savaime sumažės emisijų. Taip tikrai galėtų būti, kai, atsižvelgiant į ieškovės viešą pranešimą, jos aukštakrosnės bus pakeistos elektros lanko krosnimis, kurių CO₂ emisijos, tenkančios pagaminto plieno tonai, yra mažesnės. Net tariant, kad ieškovė turės pirkti papildomų apyvartinių taršos leidimų, su tuo susijusios sąnaudos bent jau iš dalies galėtų būti perkeltos vartotojams dėl žymaus kainų padidėjimo besiplečiančiame plieno sektoriuje.

- 60 Iš to, kas pasakyta, Komisijos palaikomi Parlamentas ir Taryba daro išvadą, kad ginčijama direktyva nėra konkrečiai susijusi su ieškove ir todėl prašymas panaikinti turi būti pripažintas nepriimtinu.
- 61 Be to, Komisijos palaikomas Parlamentas nurodo prašymo panaikinti nepriimtinumą, nes ginčijamos nuostatos yra neatskiriamos nuo visos ginčijamos direktyvos, antraip ji prarastų savo prasmę. Iš tikrųjų Parlamentas mano, kad jei, pavyzdžiui, pareigos, susijusios su išankstiniu leidimu išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas (4 ir 6 straipsniai) ir su NPP (9 straipsnis), būtų panaikintos, direktyva taptų aktu, kurios esmė būtų visiškai „priešinga“.
- 62 Šiuo atžvilgiu Parlamentas nesutinka su ieškovės tvirtinimu, kad apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema liktų „iš esmės nepaliesta“, jeigu luitinio ketaus ar plieno gamintojai būtų pašalinti iš jos taikymo srities, nes šis aspektas visiškai nesusijęs su klausimu, ar ginčijamų nuostatų panaikinimas pakeistų likusios ginčijamos direktyvos dalies prasmę. Be to, Parlamento ir Tarybos nuomone, negalima pritarti ieškovės pavėluotam bandymui dubliko stadijoje, o tai prieštarauja Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 daliai, pakeisti savo reikalavimus nurodant, kad jos ieškinys dabar turi būti aiškinamas kaip „apimantis prašymą visiškai panaikinti [ginčijamą] direktyvą, jei dalinis panaikinimas būtų neįmanomas“. Toks požiūris išplėstų, o ne susiaurintų pirminius ieškovės reikalavimus, kuriais buvo siekiama ginčijamos direktyvos „dalinio panaikinimo“. Taigi ieškovė nenurodė naujų teisinių arba faktinių aplinkybių, kurios tapo žinomos vykstant procesui, kaip nurodyta Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalyje, kurios galėtų pateisinti naujo ieškinio pagrindo pateikimą.
- 63 Todėl Parlamentas ir Taryba mano, kad prašymas panaikinti turi būti pripažintas nepriimtinu ir dėl šios priežasties.

- 64 Savo pastabose dėl SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos įsigaliojimo Parlamentas ir Taryba, palaikomi Komisijos, teigia, kad aplinkybė negali pakeisti minėto vertinimo, nes šis straipsnis netaikomas šiai bylai ir ginčijama direktyva nebuvo reglamentuojančio pobūdžio teisės aktas šios nuostatos prasme.

2. Ieškovės argumentai

- 65 Ieškovė visų pirma tvirtina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką, susijusią su EB 230 straipsnio ketvirtąja pastraipa, vienintelės aplinkybės, jog ginčijamas teisės aktas yra direktyva, neužtenka pripažinti ieškinį nepriimtinu. Taigi ieškinys, kuriuo siekiama tam tikrų direktyvos nuostatų panaikinimo iš dalies, yra priimtinas, jei šios nuostatos yra tiesiogiai ir konkrečiai susijusios su ieškove.

- 66 Kalbėdama apie tiesioginės sąsajos kriterijų ieškovė teigia, kad net jei atsižvelgiant į EB 249 straipsnio trečiąją pastraipą direktyva reikalaujama, kad valstybės narės priimtų perkėlimo aktą tam, kad ji sukeltų tiesioginį poveikį ūkio subjektų teisei padėčiai, vien šio reikalavimo nepakanka padaryti išvadai, jog ji tiesiogiai nesusijusi EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos prasme. Jei taip būtų, toks ūkio subjektas negalėtų niekada ginčyti direktyvų, o tai būtų nesuderinama su teismų praktika ir teise į veiksmingą teisminę apsaugą. Jeigu Bendrijos priemonė, įskaitant direktyvą, nepalieka valstybėms narėms jokios diskrecijos, susijusios su ieškovei nustatyta pareiga, t. y. kai jos įgyvendinimas yra visiškai automatiškas, toks ieškovas yra konkrečiai susijęs. Iš tikrųjų institucijos negali vien dėl pasirinktos priimto akto formos atimti iš šio ieškovo galimybę pasinaudoti EB 230 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje numatyta teismine apsauga.

- 67 Šioje byloje ginčijamos nuostatos nesuteikia valstybėms narėms jokios diskrecijos, susijusios su ieškovei nustatytinomis pareigomis.

68 Šiuo atžvilgiu visų pirma ieškovė pažymi, kad, remiantis ginčijamos direktyvos 4 straipsniu, valstybės narės užtikrina, kad nuo 2005 m. sausio 1 d. luitinio ketaus ar plieno gamintojai neekspluatuotų savo įrenginių neturėdami leidimo išmesti šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Valstybės narės šiuo atžvilgiu neturi jokios diskrecijos. Ginčijamos direktyvos 27 straipsnio 1 dalyje numatyta tik galimybė iki 2007 m. gruodžio 31 d. laikinai neįtraukti į apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą tam tikrų įrenginių su sąlyga, kad pareiga realiai įsigalios vėliausiai 2008 m. sausio 1 dieną. Be to, ginčijamos direktyvos 27 straipsnio 2 dalyje numatyta valstybių narių galimybė leisti laikinai neįtraukti nuo 2005 m. iki 2007 m. joms nesuteikia jokios diskrecijos ir neturi praktinės naudos dėl savo ribojančių sąlygų.

69 Antra, argumentas dėl didelės diskrecijos, kurią turi valstybės narės rengdamos NPP, nėra svarbus, nes direktyva aiškiai atskiria leidimą (4 straipsnis) ir apyvartinius taršos leidimus (9 straipsnis). Pareiga leisti išmesti CO₂ pati savaime daro poveikį ieškovės teisinei padėčiai, nes ji iš dalies daro negaliojančius leidimus eksploatuoti ir CO₂ emisijos teises, suteiktus pagal Direktyvą 96/91, kuriuos ji buvo anksčiau gavusi savo gamybos įrenginiams. Iš tikrųjų pagal ginčijamos direktyvos 6 straipsnio 2 dalį šiam leidimui taikomi papildomi reikalavimai stebėti ir pranešti bei pareiga atsisakyti apyvartinių taršos leidimų, prilygstančių bendram atitinkamo įrenginio CO₂ emisijų kiekiui kiekvienais kalendoriniais metais. Ieškovės teigimu, valstybės narės neturi jokios diskrecijos jai nustatyti pareigas šiuo klausimu.

70 Trečia, remiantis ginčijamos direktyvos 9 straipsniu, skaitomu kartu su jos III priedo kriterijumi Nr. 1, bendras referenciniam paskirstymo laikotarpiui skirtinų apyvartinių taršos leidimų skaičius turi būti, pirma, suderinamas su valstybių narių pareiga riboti savo emisijas pagal Sprendimą 2002/358 ir Kioto protokolą ir, antra, neviršyti kiekio, būtino griežtai taikyti ginčijamos direktyvos III priedo kriterijus. Iš to išplaukia, kad kai valstybės narės nustato bendrą skirtinų apyvartinių taršos leidimų skaičių, jos turi atsižvelgti, neturėdamos jokios laisvės, į „absoliučią apyvartinių taršos leidimų ribą“.

Šį aiškinimą patvirtina Komisijos papildomų rekomendacijų 10 punktas, susijęs su ginčijamos direktyvos III priedo kriterijumi Nr. 3 (žr. 14 punktą).

- 71 Galiausiai, ketvirta, pagal ginčijamos direktyvos 12 straipsnio 3 dalį ir 16 straipsni valstybės narės, neturėdamos šioje srityje diskrecijos, turi, pirma, nustatyti kiekvienam operatoriui pareigą kiekvienais metais ne vėliau nei balandžio 30 d. atsisakyti tokio apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kuris atitiktų bendrą per ankstesnius kalendorinius metus iš to įrenginio išmestų emisijų kiekį, ir, antra, jam skirti nuobaudas, jeigu tokia pareiga nevykdoma.
- 72 Ieškovė iš to daro išvadą, kad ginčijamos nuostatos valstybėms narėms nesuteikia jokios diskrecijos jai nustatyti pareigas ir todėl šios nuostatos yra tiesiogiai su ja susijusios EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme.
- 73 Ieškovė mano, kad ginčijamos nuostatos su ja susijusios ir konkrečiai. Pirma, Bendrijos teisės aktų leidėjas turi atsižvelgti į rimtas dėl jų kylančias pasekmes ypatingai ieškovės padėčiai ir, antra, ji priklauso uždarei kategorijai, kurią sudaro ribotas skaičius luitinio ketaus ar plieno gamintojų, kuriuos šios nuostatos paveikia.
- 74 Visų pirma, ieškovės teigimu, Bendrijos teisės aktų leidėjo pareiga atsižvelgti į numatomo priimti akto pasekmes tam tikrų asmenų padėčiai juos individualizuoja (55 punkte minėtų sprendimų *Piraiki-Patraiki ir kt. prieš Komisiją* 19 punktas; *Sof-rimport prieš Komisiją* 11 punktas ir *Codorníu prieš Tarybą* 20 punktas), nes ši pareiga gali būti kilusi iš konkrečios EB sutarties nuostatos (55 punkte minėto Sprendimo *Antillean Rice Mills ir kt. prieš Komisiją* 67 punktas) arba iš bet kurios kitos viršesnės teisės normos (55 punkte minėto Sprendimo *UEAPME prieš Tarybą* 90 punktas), kaip antai proporcingumo principas, vienodo požiūrio principas ir pagrindinės teisės.

75 Šiuo atžvilgiu ieškovė iš esmės teigia, kad paisydamas proporcingumo ir vienodo požiūrio principų bei jos teisės į nuosavybę ir laisvės verstis ekonomine veikla, Bendrijos teisės aktų leidėjas turėjo atsižvelgti į ypač sunkias ginčijamos direktyvos pasekmes jos ypatingai padėčiai. Taigi neištraukdamas, priešingai nei iš pradžių siūlė Parlamentas ir Taryba, kitų sektorių į ginčijamos direktyvos I priedą, būtent konkuruojančių spalvotųjų metalų ir cheminių produktų sektorių, Bendrijos teisės aktų leidėjas pažeidė vienodo požiūrio ir neiškraipytos konkurencijos išsaugojimo principus. Be to, jis pažeidė ieškovės teisę į nuosavybę, įsisteigimo laisvę ir laisvę verstis ekonomine veikla bei proporcingumo principą, ignoruodamas luitinio ketaus ar plieno gamintojų techninį ir ekonominį nepajėgumą labiau sumažinti CO₂ emisijas. Tai darydamas Bendrijos teisės aktų leidėjas nustatė ieškovei neproporcingą prievolę, kuri kelia pavojų jos egzistavimui, nes ji neabejotinai taps „tikra apyvartinių taršos leidimų pirkėja“, neturinčia galimybės perkelti savo klientams su tuo susijusių išlaidų. Be to, ginčijamos nuostatos yra neproporcingos, nes jos nenumato priemonių, kurios sušvelnintų bent neigiamas pasekmes ieškovei, kaip antai apyvartinių taršos leidimų kainų kontrolės mechanizmo ar galimybės atlikti tarpvalstybinį perleidimą tarp tos pačios grupės įmonių. Nesant tokios perleidimo galimybės, kuri rimtai paveikia ieškovės restruktūrizacijos pastangas ir jos konkurencingumą, ginčijama direktyva taip pat pažeidžia ieškovės teisę į nuosavybę ir jos įsisteigimo laisvę. Ieškovė pabrėžia, kad jos įsisteigimo laisvės neleistas apribojimas, kylantis ginčijamoje direktyvoje nesant taisyklės, leidžiančios tarpvalstybinį apyvartinių taršos leidimų perleidimą tarp skirtingų tos pačios grupės įmonių įrenginių, negali būti pateisinamas argumentu, kad įrenginio gamybos pajėgumams padidinti galima taikyti „naujiems dalyviams“ skirtas paskirstymo taisykles, nes jų taikymas priklauso atitinkamos priėmimo valstybės narės diskrecijai.

76 Antra, ieškovė teigia, kad ji priklauso uždarai įmonių kategorijai, kurią ginčijama direktyva ypač paveikė. Penkiolikos valstybių narių Sąjungoje tik penkiolika įmonių ar įmonių grupių eksploatavo luitinio ketaus ar plieno gamybos įrenginius, t. y. ieškovė, *Corus*, *ThyssenKrupp*, *HKM*, *Riva*, *Luccini*, *SSAB*, *Voest Alpine*, *Salzgitter*, *Duferco*, *Rautaruukki*, *Fundia*, *Saint-Gobain*, *DHS* ir *Neue Maxhütte*, prie kurių nuo 2004 m.

gegužės 1 d. prisidėjo penki luitinio ketaus ar plieno gamintojai iš naujų valstybių narių, t. y. *Ispat Polska*, *Czech Steel Company*, *Moravia Steel*, *Dunaferr Dunai* ir *US Steel Košice*. Tačiau dėl vien Sąjungos plėtros ši grupė neprarado uždaros kategorijos statuso teismų praktikos prasme, atsižvelgiant į tai, kad ši plėtra buvo numatyta Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL L 236, 2003, p. 33) 2 straipsnyje prieš įsigaliojant ginčijamai direktyvai. Be to, naujų dalyvių pateikimas į rinką vykdant naują aukštakrosnių veiklą nėra ekonomiškai gyvybingas pasirinkimas ir todėl faktiškai reikia jį atmesti. Iš tikrųjų įsigaliojus ginčijamai direktyvai ir atsižvelgiant į tai, jog nuo 1975 m. Sąjungoje sumažėjo aukštakrosnių skaičius, naujas dalyvis gali patekti į rinką tik įsigijimo būdu.

77 Ieškovės nuomone, šios grupės gamintojų „nepaprastai suvaržyta padėtis“ juos išskiria iš visų kitų asmenų dėl tos aplinkybės, kad numatomoje ateityje dėl techninių priežasčių, skirtingai nei kituose atitinkamuose ekonomikos sektoriuose, kaip antai cemento, elektros, popieriaus ir stiklo sektoriai, luitinio ketaus arba plieno gamintojai negalės stipriai sumažinti CO₂ emisijų, kaip to reikalauja ginčijamos direktyvos tikslai. Todėl šiai grupei priklausantys gamintojai iš tikrųjų negali rinktis tarp emisijų sumažinimo ir papildomų apyvartinių taršos leidimų įsigijimo, nes jie neabejotinai taptų „tikrais apyvartinių taršos leidimų pirkėjais“. Plieno gamybos procese CO₂ emisijos yra neišvengiamos dėl anglies, kaip pirminės žaliavos, o ne kaip kuro, naudojimo. Taigi nėra alternatyvaus ekonomiškai rentabilaus sprendimo sumažinti CO₂ emisijas, pavyzdžiui, naudojant kitą kurą, kaip antai gamtinės dujos. Aukštakrosnių technologijos tobulinimas energetinio našumo prasme pasiekė teorinę ribą, kai pagaminto plieno tonai tenka 2 tonos CO₂ emisijų. Papildomas emisijų sumažinimas bus įmanomas tik dėl techninės pažangos, kuri gali užtrukti mažiausiai 20–30 metų. Tačiau neįmanoma sumažinti gamybos, nes aukštakrosnės dėl techninių priežasčių nuolat turi veikti beveik visu savo pajėgumu.

78 Remdamasi studijomis ieškovė pažymi, kad apie 25 ateinančius metus aukštakrosnių eksploatuotojai turės ir toliau naudoti esamas technologijas, kurių pažangos tikimybė yra labai maža, nes iki šiol bet koks bandymas jas pakeisti nepavyko dėl techninių ir (arba) ekonominių priežasčių. Ji priduria, kad, priešingai nei teigia Taryba, iki 2002 metų jos atliktas emisijų sumažinimas yra ne techninių pagerinimų padarinys, bet iš esmės susijęs su penkių aukštakrosnių uždarymu, kitų įrenginių pajėgumo padidinimu bei Lotaringijos rūdos, kaip pirminės žaliavos, pakeitimu Brazilijos rūda, kurios energetinis našumas geresnis. Be to, ieškovės tikslas sumažinti 2008–2012 m. laikotarpiu turėtų, be kita ko, būti pasiektas uždarant įrenginius ir kartu perkeltiant gamybą į kitų valstybių narių įrenginius.

79 Taip pat ieškovė tvirtina, kad plieno sektorius yra vienintelis iš ginčijamos direktyvos I priede numatytų keturių sektorių, kuris turi susidoroti su kitų sektorių, kuriems ši direktyva netaikoma, t. y. spalvotųjų metalų ir plastiko medžiagų, konkurencija. Šią labai nepalankią luitinio ketaus arba plieno gamintojų konkurencinę padėtį dar labiau apsunkina, pirma, „labai koncentruota“ paklausa, būtent automobilių pramonės, ir, antra, sustiprėjusi sektorių, kuriems ginčijama direktyva netaikoma, ir trečiųjų šalių, kaip antai Jungtinės Amerikos Valstijos, gamintojų, kuriems netaikomi iš Kioto protokolo kylantys įsipareigojimai ir kurie pagamina 65 % pasaulinės produkcijos, konkurencija. Taigi Europos plieno gamintojai neturi galimybių savo klientams perkelti gamybos išlaidų, padidėjusių dėl būtinybės įsigyti apyvartinius CO₂ išmetimo leidimus, o tai dar labiau paveikia ir taip nedidelį rentabilumą. Šiuo atžvilgiu ginčijamos direktyvos I priede numatytų kitų sektorių konkurencinė padėtis yra kitokia. Pavyzdžiui, atsižvelgiant į galimą esminį elektros energijos kainų padidėjimą, elektros energijos tiekėjai turėtų galimybę savo klientams perkelti bet kokias tikėtinas padidėjusias gamybos išlaidas ir gerokai pagerinti savo rentabilumą.

80 Ieškovė pabrėžia, kad, atvirkščiai, net neseniai padidėjusios plieno kainos jai neleis perkelti savo klientams gamybos išlaidų, padidėjusių dėl būtinybės įsigyti apyvartinius taršos leidimus. Šis kainų padidėjimas tėra didėjančių pirminių žaliavų ir transporto

kainų pasaulio mastu padarinys. Taigi pasaulio lygiu Europos luitinio ketaus ar plieno gamintojai susiduria su stipria konkurencija, sukuriama gamintojų iš trečiųjų šalių, kurios arba, kaip antai Jungtinės Amerikos Valstijos, Australijos Sandrauga ir Turkijos Respublika, nėra ratifikavusios Kioto protokolo, arba, kaip antai Indijos Respublika, Kinijos Liaudies Respublika ir Brazilijos Federacinė Respublika, ratifikavo Kioto protokolą, bet iš pradžių nebuvo įpareigotos mažinti CO₂ emisijų (Kioto protokolo priedas B), arba pagal Kioto protokolą tik turi pareigą išlaikyti esamą emisijų lygį, kaip tai yra Rusijos Federacijos ir Ukrainos atveju. Taigi Europos luitinio ketaus ar plieno gamintojai yra vieninteliai, kurie patiria papildomų gamybos išlaidų, atsirandančių dėl Kioto protokolo įgyvendinimo, kartu patirdami vis didesnę konkurencinį trečiųjų šalių plieno importo, kurio mastas priklauso nuo kainų lygio Europos rinkoje, spaudimą. Ieškovė priduria, kad, atsižvelgiant į esamą apyvartinio taršos leidimo už išmestą CO₂ toną 26 eurų dydžio kainą, plieno tonos pagaminimas, per kurį išmetama apie dvi tonas CO₂, lemia papildomas 52 eurų dydžio išlaidas, nors bendra vienos plieno tonos transportavimo kaina paprastai nesiekia 20 eurų. Ieškovė priduria, kad, skirtingai nei luitinio ketaus ar plieno gamintojai, elektros energijos tiekėjai, būtent tie, kurie įsisteigę Vokietijoje ir Jungtinėje Karalystėje, į elektros energijos kainą atrodo leidžia sau įtraukti nemokamai gautų apyvartinių taršos leidimų vertę ir taip gauti išskirtinį pelną.

81 Iš to, kas pasakyta, ieškovė daro išvadą, kad Sąjungoje įsisteigusių luitinio ketaus ar plieno gamintojų „padėtis yra nepaprastai suvaržyta“, kuri juos išskiria iš visų kitų asmenų. Šią situaciją apsunkina tai, kad ginčijamoje direktyvoje nenumatyta jokia apyvartinių taršos leidimų kainų riba ar kontrolės mechanizmas. Remiantis neseonomis studijomis, luitinio ketaus ar plieno gamintojams apyvartinis taršos leidimas išmesti vieną toną CO₂ gali kainuoti nuo 20 iki 60 ir daugiau eurų, nors net 20 eurų kaina sumažintų plieno sektoriaus bendrąjį pelną.

82 Trečia, ieškovė mano, kad dėl to, jog ji neabejotinai yra didžiausia luitinio ketaus ir plieno gamintoja Europoje, kurios produkcija sudaro 40 milijono plieno tonų ir po kurios eina *Thyssen-Krupp* (17 milijonų) ir *Corus* (16 milijonų), ginčijama direktyva

ją paveikia ypač stipriai. Naudodama labai pažangią aukštakrosnių technologiją nuo 1990 metų ji jau sumažino savo šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, įskaitant CO₂, daug daugiau nei Kioto protokole numatyti 8 %, t. y. 19 % bendrai paėmus ir 24 % atskirai paėmus (pagal pagamintą plieno toną), ir dėl šio sprendimo 77 ir 78 punktuose nurodytų techninių prižasčių ji negali ir toliau stipriai mažinti CO₂ emisijas. Be to, 2002 m. ieškovė, eksploatuodama savo aukštakrosnes, gavo 16 eurų bendrojo pelno ir 4 eurus grynojo pelno už išmestą CO₂ toną. Iš to išplaukia, kad, remiantis esamais vertinimais, net esant mažiausiai apyvartinio taršos leidimo 20 eurų kainai, o tai prilygsta 40 eurų dydžio papildomoms išlaidoms už plieno toną, ieškovės produkcija taptų tokia nerentabili, kad jai būtų nebeįmanoma toliau eksploatuoti savo įrenginių Europoje.

- 83 Ketvirta, ieškovė yra vienintelė Europos luitinio ketaus ir plieno gamintoja, susidūrusi su konkrečia ginčijamos direktyvos sukelta problema dėl vykstančios jos grupės viduje restruktūrizacijos, kuria siekiama pagerinti konkurencingumą. Šia restruktūrizacija, kuri buvo pradėta 2001 m. koncentracija (žr. 30 punktą), t. y. prieš priimant ginčijamą direktyvą, buvo siekiama uždaryti mažiau rentabilius įrenginius ar sumažinti gamybos pajėgumus vienoje valstybėje narėje ir padidinti atitingamai gamybos pajėgumus kituose rentablesniuose įrenginiuose, įsteigtuose kitose valstybėse narėse. Ši ieškovės situacija yra ypatinga ir ją išskiria iš visų kitų luitinio ketaus ar plieno gamintojų, kurių įrenginiai yra tik vienoje valstybėje narėje. Vienintelė išimtis yra *Corus*, kuri turi įrenginių Jungtinėje Karalystėje ir Nyderlanduose, tačiau ji jau optimizavo savo gamybą. Taigi ginčijama direktyva labai apsunkina šią restruktūrizaciją nenustatydama valstybėms narėms pareigos leisti tarpvalstybinį įrenginio, kuris turi būti uždarytas, apyvartinių taršos leidimų perleidimą kitiems įrenginiams, įsteigtiems kitose valstybėse narėse. Belgijos ir Vokietijos vyriausybės jau pranešė, kad uždarymo atveju ieškovė praras savo apyvartinius taršos leidimus įrenginiams, įsteigtiems Valonijoje (Belgija) ir Brėme (Vokietija), nes ji negalės šių apyvartinių taršos leidimų perleisti savo įrenginiams, esantiems Ispanijoje ar Prancūzijoje, kur numatė atitinkamai padidinti gamybos pajėgumus. Be to, Vokietijos NPP ir Vokietijos įstatymo dėl apyvartinių taršos leidimų paskirstymo pirmajam paskirstymo laikotarpiui projekto 10 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatyta, kad įrenginio uždarymo atveju apyvartiniai taršos leidimai panaikinami, nebent operatorius pradėtų Vokietijoje (o ne kitoje valstybėje narėje) eksploatuoti naują įrenginį. O Prancūzijos

NPP numatyta, kad operatorius gali išsaugoti uždaryto įrenginio apyvartinius taršos leidimus tik tuo atveju, jeigu veikla perkeliama į kitą Prancūzijos teritorijoje esantį įrenginį. Taip ieškovė yra verčiama nesilaikyti tikslo restruktūrizuotis ir gerinti savo konkurencingumą. Ji privalo įsigyti papildomų apyvartinių taršos leidimų gamybos pajėgumams įrenginių, kuriuos iš pradžių buvo numatyta uždaryti ir perkelti į kitose valstybėse narėse esančius įrenginius bei toliau eksploatuoti mažiau pelningus įrenginius vien tam, kad neprarastų jau paskirtų apyvartinių taršos leidimų.

84 Ieškovė taip pat priduria, kad ji yra vienintelė operatorė iš visų ginčijamos direktyvos I priede nurodytų sektorių, kuri susidūrė su gamybos pajėgumų tarpvalstybinio perkėlimu į skirtingose valstybėse narėse įsteigtus įrenginius. Ši problema nepaveikia cemento, stiklo, energijos ir popieriaus sektorių, kurių įrenginiai, skirtingai nei plieno gamybos įrenginiai, pastatyti arba netoli klientų, arba zonose, kuriose yra pakankamai pirminių žaliavų. Todėl šių sektorių gamintojams įrenginio uždarymas vienoje valstybėje narėje ir gamybos perkėlimas į kitą valstybę narę nėra patikima išeitis.

85 Vis dėlto, atsižvelgiant į įsisteigimo laisvę, visiškai nepateisinama palikti valstybių narių diskrecijai klausimą, kiek yra galimi tarpvalstybiniai gamybos pajėgumų perkėlimai. Juo labiau kad valstybės narės yra ekonomiškai ir politiškai aktyviai skatinamos neleisti tokio gamybos pajėgumų perkėlimo, įskaitant ir su tuo susijusį apyvartinių taršos leidimų perleidimą. Viena vertus, žiūrint iš valstybės narės pozicijos, kuri iš pradžių suteikė šiuos apyvartinius taršos leidimus, ji visiškai nesuinteresuota palengvinti tokį perkėlimą ir savo teritorijoje prarasti tiek atitinkamus gamybos pajėgumus bei su jais susijusias darbo vietas, tiek jau suteiktus apyvartinius taršos leidimus. Kita vertus, tokio perkėlimo paskirties valstybė narė, ypač kai ši valstybė yra maža, nebūtinai gali būti suinteresuota nemokamai suteikti apyvartinių taršos leidimų naujam dalyviui, atsižvelgiant į grėsmę viršyti nacionalinę apyvartinių taršos leidimų ribą ir taip pažeisti įsipareigojimus pagal Sprendimą 2002/358 ir Kioto protokolą. Kaip

matyti iš Komisijos papildomų rekomendacijų 4 priedo 5 punkto (žr. 14 punktą), šias abejones patvirtina aplinkybė, kad dauguma valstybių narių neleidžia tarpvalstybinio apyvartinių taršos leidimų perleidimo. Šiose rekomendacijose pati Komisija atkreipė dėmesį į tą problemą pabrėždama, kad per pirmąjį paskirstymo laikotarpį valstybės narės priėmė daug taisyklių, susijusių su atidėjimais naujiems dalyviams, uždarymais ir perleidimais, o tai lėmė vidaus rinkoje sudėtingos situacijos susiklostymą ir skaidrumo trūkumą bei konkurencijos iškraipymo grėsmę. Komisija iš to padarė išvadą, kad būtina numatyti sudaryti Bendrijos rezervą bei suderinti administracines taisykles, taikomas naujiems dalyviams, uždarymams ir tarpvalstybiniams perleidimams vidaus rinkoje (Komisijos papildomų rekomendacijų 7 priedas). Ieškovė taip pat remiasi studija, pagal kurią apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje, atsižvelgiant į valstybių narių suinteresuotumą išsaugoti mokesčius ir darbo vietas, susijusius su jų teritorijoje esančiais įrenginiais, šiuo metu yra racionalu, kad jos panaikintų apyvartinius taršos leidimus uždarytiems įrenginiams arba bent nurodytų šiuos apyvartinius taršos leidimus išsaugoti, jeigu jų teritorijoje atidaromas naujas įrenginys, siekiant išvengti, kad operatorius nepalikėtų šalies. Taigi dėl to galėtų atsirasti ekonomiškai neveiksminga ir politiškai nepageidaujama reglamentuota konkurencija tarp valstybių narių siekiant išsaugoti ir pritraukti investicijas. Dėl šių priežasčių šioje studijoje daroma išvada, kad būtina Bendrijos lygiu suderinti taisykles, leidžiančias išsaugoti įrenginių apyvartinius taršos leidimus net uždarymo atveju. Todėl, ieškovės teigimu, įsisteigimo laisvės veiksmingumas gali būti išsaugotas tik įsikišus pačiam Bendrijos teisės aktų leidėjui.

- 86 Penkta, ieškovė mano, kad ginčijama direktyva ją ypač paveikia dėl to, kad nuo senų laikų ji yra sudariusi ilgalaikes sutartis su elektrinėmis, kurios iš dalies nepriklauso jos grupei ir kurių tikslas – elektros gamyba naudojant aukštakrosnių dujas, kuriose yra anglies monoksido, CO₂ ir azoto. Ieškovė kelia klausimą, ar, atsižvelgiant į ginčijamos direktyvos 3 straipsnio b ir e punktus, nagrinėjami apyvartiniai taršos leidimai turi būti suteikti jai, ar elektrinei. Tuo atveju, jeigu šie apyvartiniai taršos leidimai atitektų elektrinei, ieškovės padėtis dar labiau pablogėtų, nes ji prireikis turėtų įsigyti būtinų apyvartinių taršos leidimų jų prekybos rinkoje arba, nutraukus tiekimą elektrinei, deginti savo aukštakrosnių dujas neturint atitinkamo skaičiaus apyvartinių

taršos leidimų. Dėl to ieškovė atsidurtų labai nepalankioje konkurencinėje padėtyje, palyginti su konkurentais, kurie naudojami savo pačių elektrinėmis.

87 Galiausiai, šešta, ieškovė pažymi, kad dėl ypatingo ginčijamų nuostatų poveikio ji glaudžiai bendradarbiavo per teisės aktų priėmimo procedūrą, būtent per įvairius susirinkimus su Komisijos, Parlamento ir Tarybos atstovais. Šiuo atžvilgiu į tam tikrus ieškovės pateiktus prieštaravimus iš pradžių buvo atsižvelgta, bet galiausiai jie buvo atmesti nenurodant jokių motyvų.

88 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, ieškovė daro išvadą, kad įrodė visas ją iš bet kokių kitų asmenų išskiriančias aplinkybes tam, kad jos prašymas panaikinti būtų priimtinas pagal EB 230 straipsnio ketvirtąją pastraipą.

89 Kalbėdama apie Parlamento nurodytą nepriimtinumą, susijusį su daliniu ginčijamos direktyvos panaikinimu, ieškovė pabrėžia, kad ji prašo ne visiškai panaikinti ginčijamas nuostatas, bet tik jų netaikyti luitinio ketaus ar plieno gamybos įrenginiams. Taigi šiuo prašymu neprašoma pakeisti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos kitų sektorių, kuriems taikomas ginčijamos direktyvos I priedas, atžvilgiu. Iš tikrųjų ginčijamos direktyvos taikymo sritis galėtų būti išplėsta arba kitiems sektoriams, kaip tai buvo pasiūlyta spalvotųjų metalų ir cheminių produktų sektorių atveju, arba apribota nedarant kliūčių apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos veikimui ir pačiai jos esmei. Taigi prašomas dalinis panaikinimas turėtų tik vieną padarinį, t. y. būtų panaikinta ginčijamos direktyvos I priedo atskira ir aiškiai apibrėžta dalis, skirta luitinio ketaus ar plieno gamybos įrenginiams.

- 90 Ieškovės teigimu, net manant, kad ginčijamos nuostatos negali būti atskirtos nuo visos direktyvos, prašymas panaikinti vis dėlto yra priimtinas. Iš tikrųjų, jeigu pasirodytų, kad iš dalies panaikinti neįmanoma, šį prašymą reikėtų aiškinti, kaip siekiantį visos ginčijamos direktyvos panaikinimo. Toks vertinimas išplaukia iš būtinybės aiškinti reikalavimus atsižvelgiant į jų aplinkybes ir ieškiniu, kuriuo norima nutraukti ieškovės pagrindinių teisių pažeidimą, siekiamus tikslus. Tuo atveju, jeigu Bendrasis Teismas nepatvirtintų šio sprendimo 89 punkte išdėstyto požiūrio, ieškovė papildomai prašo visiškai panaikinti ginčijamą direktyvą, o tai dar įmanoma net po ieškinio pateikimo.
- 91 Iš to, kas pasakyta, ieškovė daro išvadą, kad prašymas panaikinti yra priimtinas.
- 92 Savo pastabose dėl galimų SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos įsigaliojimo pasekmių ieškovė iš esmės teigia, pirma, kad ši nuostata taikoma šiai bylai ir, antra, kad ginčijama direktyva dėl savo turinio yra reglamentuojančio pobūdžio teisės aktas minėtos nuostatos prasme, nes ginčijamos nuostatos nesuteikia valstybėms narėms jokios diskrecijos jas įgyvendinant, ir todėl ieškovė neturi įrodyti, jog minėta direktyva yra konkrečiai su ja susijusi.

B — Bendrojo Teismo vertinimas

- 93 Pagal EB 230 straipsnio ketvirtą pastraipą kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali pareikšti ieškinį dėl jam skirto sprendimo arba sprendimo, kuris, nors ir būtų kitam asmeniui skirtas reglamento ar sprendimo formos, yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs.

- 94 Iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad vienintelės aplinkybės, jog pagal šią Sutarties nuostatą aiškiai nepripažįstamas privataus asmens pateikto ieškinio dėl direktyvos EB 249 straipsnio trečios pastraipos prasme panaikinimo priimtumas, neužtenka pripažinti tokių ieškinį nepriimtiniu. Iš tikrųjų Bendrijos institucijos negali vien nagrinėjamo teisės akto formos pasirinkimu, net jei tai yra direktyva, panaikinti teisminę apsaugą, kurią privatiems asmenims garantuoja Sutartis (2002 m. rugsėjo 10 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Japan Tobacco ir JT International prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-223/01, Rink. p. II-3259, 28 punktas; 2003 m. balandžio 30 d. Nutarties *Villiger Söhne prieš Tarybą*, T-154/02, Rink. p. II-1921, 39 punktas; 2004 m. rugsėjo 6 d. Nutarties *SNF prieš Komisiją*, T-213/02, Rink. p. II-3047, 54 punktas ir 2006 m. balandžio 25 d. Nutarties *Kreuzer Medien prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-310/03, nepaskelbta Rinkinyje, 40 ir 41 punktai). Be to, vien to, kad ginčijamos nuostatos yra visuotinai taikomo akto dalis, kuris iš tikrųjų yra direktyva, o ne sprendimas EB 249 straipsnio ketvirtos pastraipos prasme, priimtas direktyvos forma, neužtenka, jog būtų galima atmesti galimybę, kad šios nuostatos gali būti tiesiogiai ir konkrečiai susijusios su privačiu asmeniu (šiuo klausimu žr. minėtos nutarties *Japan Tobacco ir JT International prieš Parlamentą ir Tarybą* 30 punktą ir 2003 m. gegužės 6 d. Nutarties *Vannieuwenhuyze-Morin prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-321/02, Rink. p. II-1997, 21 punktą).
- 95 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad ginčijama direktyva tiek savo forma, tiek turiniu yra aktas, visuotinai taikomas objektyviai apibrėžtoms situacijoms ir sukeltis teisinių padarinių bendrai ir abstrakčiai numatytoms asmenų kategorijoms, t. y. visiems įrenginių operatoriams, vykdančioms ginčijamos direktyvos I priede numatytą veiklą, įskaitant luitinio ketaus ar plieno gamybą, kuria užsiima ieškovė.
- 96 Vis dėlto negalima atmesti galimybės, kad tam tikromis aplinkybėmis tokio visuotinai taikomo akto nuostatos gali būti tiesiogiai ir konkrečiai susijusios su kai kuriais iš jų (šiuo klausimu žr. 1991 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Extramet Industrie prieš Tarybą*, C-358/89, Rink. p. I-2501, 13 punktą; 55 punkte minėto Sprendimo *Codorníu prieš Tarybą* 19 punktą ir 2002 m. liepos 25 d. Sprendimo *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą*, C-50/00 P, Rink. p. I-6677, 36 punktą).

- 97 Be to, iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad EB 230 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje nustatyta sąlyga, jog sprendimas, dėl kurio pareiškiamas ieškinys, turi būti tiesiogiai susijęs su fiziniu ar juridiniu asmeniu, įvykdoma tik tuomet, kai skundžiama Bendrijos priemonė daro tiesioginį poveikį asmens teisinei padėčiai ir nepalieka jokios diskrecijos adresatams, atsakingiems už jos įgyvendinimą, kuris yra visiškai automatiškas ir išplaukia tik iš Bendrijos teisės normų, netaikant kitų tarpinių taisyklių (2004 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Front national prieš Parlamentą*, C-486/01 P, Rink. p. I-6289, 34 punktas ir 2007 m. kovo 22 d. Sprendimo *Regione Siciliana prieš Komisiją*, C-15/06 P, Rink. p. I-2591, 31 punktas).
- 98 Bendrasis Teismas mano, kad reikėtų iš esmės išnagrinėti, ar ginčijamos nuostatos yra konkrečiai susijusios su ieškove. Šis Teismas tik prireikus papildomai nagrinės, ar šios nuostatos su ieškove susijusios tiesiogiai.
- 99 Kaip pripažįstama pagal nusistovėjusią teismų praktiką, nagrinėjamas aktas su fiziniu ar juridiniu asmeniu, kuriam jis nėra skirtas, gali būti konkrečiai susijęs EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos prasme dėl tam tikrų jo ypatingų savybių ar faktinių aplinkybių, kurios išskiria jį iš kitų asmenų ir todėl individualizuoja taip pat, kaip ir asmenį, kuriam jis skirtas (1963 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Plaumann prieš Komisiją*, 25/62, Rink. p. 197, 223; 1994 m. gegužės 18 d. Sprendimas *Codorniu prieš Tarybą*, C-309/89, Rink. p. I-1853, 20 punktas; 96 punkte minėto Sprendimo *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą*, 36 punktas ir 2004 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Jégo-Quéré*, C-263/02 P, Rink. p. I-3425, 45 punktas).
- 100 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, reikia patikrinti, ar pareigos, tariamai kylančios pagal ginčijamas nuostatas, gali individualizuoti ieškovę kaip asmenį, kuriam aktas yra skirtas. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad ieškovė prašo panaikinti, pirma, ginčijamos direktyvos 4 straipsnį, nustatantį būtinybę gauti išankstinę emisijų leidimą, antra, jos 6 straipsnio 2 dalies e punktą ir jos 12 straipsnio 3 dalį, numatančią pareigą atsisakyti

tokio apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kuris atitiktų bendrą per ankstesnius kalendorinius metus išmestų emisijų kiekį, ir, trečia, jos 9 straipsnį, skaitomą kartu su III priedo kriterijumi Nr. 1, susijusį su NPP parengimu ir tariama valstybių narių pareiga skirti įrenginių operatoriams maksimalų apyvartinių taršos leidimų skaičių, ir, ketvirta, jos 16 straipsnio 3 ir 4 dalis, susijusias su nuobaudomis nesilaikant pareigos atsisakyti, jeigu šios nuostatos pagal ginčijamos direktyvos 2 straipsnį, skaitomą kartu su jos I priedu, taikomos luitinio ketaus ar plieno gamintojams.

101 Grįsdama savo teiginį dėl ginčijamų nuostatų konkrečiau poveikio ieškovė iš esmės teigia, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas turėjo, remdamasis keliomis viršesnėmis teisės normomis, įskaitant jos pagrindines teises, atsižvelgti į ypatingą vidaus rinkoje įsisteigusių luitinio ketaus ar plieno gamintojų padėtį ir ypač į jos padėtį (55 punkte minėtų sprendimų *Piraiki-Patraiki ir kt. prieš Komisiją* 19 punktas; *Sofrimport prieš Komisiją* 11 punktas ir *UEAPME prieš Komisiją* 90 punktas).

102 Šiuo atžvilgiu reikia pastebėti, kad neegzistuoja jokia aiški ir konkreti nuostata – nei viršesnės kategorijos, nei antrinės teisės, – kuri būtų įpareigojusi Bendrijos teisės aktų leidėją vykstant ginčijamos direktyvos priėmimo procesui ypač atsižvelgti į luitinio ketaus ar plieno gamintojų padėtį, įskaitant ieškovės, palyginti su kitų pramonės sektorių, nurodytų šios direktyvos I priede, padėtimi (šiuo klausimu žr. 2002 m. sausio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Rica Foods prieš Komisiją*, T-47/00, Rink. p. II-113, 41 ir 42 punktas; taip pat žr. 2003 m. gegužės 6 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *DOW AgroSciences prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-45/02, Rink. p. II-1973, 47 punktą; 2004 m. gegužės 25 d. Nutarties *Schmoltdt ir kt. prieš Komisiją*, T-264/03, Rink. p. II-1515, 117 punktą ir 2005 m. vasario 16 d. Nutarties *Fost Plus prieš Komisiją*, T-142/03, Rink. p. II-589, 61–65 punktus). Taigi būtent EB 174 straipsnis ir 175 straipsnio 1 dalis, kaip teisiniai Bendrijos teisėtos veiklos aplinkos srityje pagrindai, tokios pareigos nenumato. Be to, nepaisant rėmimosi jos pagrindinėmis teisėmis ir kai kuriais ją saugančiais bendraisiais teisės principais,

ieškovė nenurodo jokios konkrečios viršesnės teisės normos, kuri būtų jai specialiai skirta arba bent skirta luitinio ketaus ar plieno gamintojams ir galėtų sukurti tokią pareigą jos naudai.

103 Nors tiesa, kad priimdamos visuotinai taikomą teisės aktą Bendrijos institucijos turi laikytis viršesnių teisės normų, įskaitant pagrindines teises, vien tvirtinimo, kad toks aktas pažeidžia šias taisykles ar šias teises, neužtenka, kad privataus asmens ieškiny būtų pripažintas priimtinu, antraip EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos reikalavimai gali netekti prasmės, jeigu šis nurodytas pažeidimas jo neindividualizuoja taip pat, kaip ir asmens, kuriam aktas skirtas (dėl teisės į nuosavybę žr. 2005 m. lapkričio 28 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *EEB ir kt. prieš Komisiją*, T-94/04, Rink. p. II-4919, 53–55 punktus; šiuo klausimu taip pat žr. 2006 m. birželio 29 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Nürburgring prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-311/03, nepaskelbta Rinkinyje, 65 ir 66 punktus). Šiomis aplinkybėmis ieškovė negali pagrįstai remtis 55 punkte minėtu sprendimu *Codorníu* (20–22 punktai), kai ieškiny dėl ginčijamo reglamento buvo priimtinas vien dėl nagrinėjamo pavadinimo, kurio pagrindu ieškovė jau ilgą laiką buvo vienintelė prekių ženklo savininkė, individualizuojančio pobūdžio atsižvelgiant į ginčijamas nuostatas.

104 Bet kuriuo atveju ieškovė neįrodė, kad ginčijamos nuostatos, būtent pareiga gauti išankstinę emisijos leidimą pagal ginčijamos direktyvos 4 straipsnį, pareiga atsisakyti pagal jos 12 straipsnio 3 dalį, skaitomą kartu su 6 straipsnio 2 dalies e punktu, bei šios direktyvos 16 straipsnio 2–4 dalyse numatytos nuobaudos pažeidė jos pagrindines teises ir padarė didelę žalą, kuri ją individualizuoja kaip asmenį, kuriam aktas yra skirtas, palyginti su bet kuriuo kitu operatoriumi, kuriam taikomos šios nuostatos (šiuo klausimu žr. 100 punkte minėtos nutarties *Nürburgring prieš Parlamentą ir Tarybą* 66 punktą). Iš tikrųjų minėtos nuostatos bendrai ir abstrakčiai taikomos visiems ginčijamos direktyvos I priede nurodytiems operatoriams ir objektyviai apibrėžtomis situacijoms. Taigi jos gali vienodai paveikti visų šių operatorių teisinę padėtį.

- 105 Todėl ieškovės argumentai dėl Bendrijos teisės aktų leidėjo pareigos paisyti tam tikrų bendrųjų teisės principų ir pagrindinių teisių neleidžia daryti išvados, kad ginčijamos nuostatos yra konkrečiai susijusios su ieškove ir todėl nėra būtinybės nagrinėti, ar šios nuostatos su ja susijusios tiesiogiai.
- 106 Antra, dėl ieškovės argumento, kad ji priklauso uždarai operatorių kategorijai, kurią ypač paveikė ginčijamos nuostatos, viena vertus, reikia priminti, kad ginčijamos priemonės priėmimo momentu galimybė daugiau ar mažiau tiksliai nustatyti subjektų, kuriems taikoma priemonė, skaičių ar net tapatybę nereiškia, kad ši priemonė turi būti laikoma konkrečiai susijusia su šiais subjektais, nes akivaizdu, kaip ir šiuo atveju, jog nagrinėjama priemonė taikoma atsižvelgiant į joje apibrėžtas objektyvias teises ar faktines aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2008 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo nutarties *Saint-Gobain Glass Deutschland prieš Komisiją*, C-503/07 P, Rink. p. I-2217, 70 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką). Kita vertus, to, kad tam tikriems ūkio subjektams visuotinai taikomas teisės aktas daro didesnę ekonominę poveikį negu kitiems, nepakanka, jog būtų galima pripažinti, kad šis aktas yra konkrečiai su jais susijęs, nes jis taikomas atsižvelgiant į objektyviai apibrėžtą situaciją (šiuo klausimu žr. 1997 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo nutarties *Sveriges Betodlares ir Henrikon prieš Komisiją*, C-409/96 P, Rink. p. I-7531, 37 punktą; 2007 m. rugsėjo 11 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Fels-Werke ir kt. prieš Komisiją*, T-28/07, nepaskelbta Rinkinyje, 60 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką bei 2004 m. gegužės 10 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Bundesverband der Nahrungsmittel- und Speiseresteverwertung ir Kloh prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-391/02, Rink. p. II-1447, 53 punktą ir jame nurodytą praktiką).
- 107 Tačiau reikia konstatuoti, kad ginčijamos nuostatos iš esmės paveikia ieškovę dėl jos objektyvios padėties, t. y. kaip įrenginių, išmetančių šiltnamio efektą sukeliančias dujas, operatorės ir kaip luitinio ketaus ir plieno gamintojos, ir šis poveikis yra toks pats kaip bet kuriam kitam luitinio ketaus ar plieno gamintojui, kurio veikla numatyta ginčijamos direktyvos I priede. Taigi, net jei ginčijamos direktyvos įsigaliojimo momentu ieškovė priklausė tik penkiolikos luitinio ketaus ar plieno gamintojų, veikiančių vidaus rinkoje, grupei, vien šios aplinkybės neužtenka ją individualizuoti taip

pat, kaip ir asmenį, kuriam aktas yra skirtas, palyginti su kitais operatoriais, vykdančiais ginčijamos direktyvos I priede nurodytą veiklą, įskaitant tos pačios grupės luitinio ketaus ar plieno gamintojus.

¹⁰⁸ Be to, net jei pripažintume, kad luitinio ketaus ar plieno gamintojai yra ypač paveikta operatorių grupė, jie visi gali patirti tokių pačių teisinių ir faktinių pasekmių kaip ir ieškovė dėl objektyviai apibrėžtos situacijos, t. y. jų veiklos įtraukimo į ginčijamos direktyvos I priedą. Taigi tariamas šių gamintojų, skirtingai nei kitų pramonės sektorių operatorių, techninis ar ekonominis nepajėgumas labiau sumažinti savo šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas ir perkelti klientams papildomas išlaidas, patirtas išgyjant apyvartinius taršos leidimus, paveikia visą luitinio ketaus ar plieno gamybos sektorių vienodai. Be to, įvedus apyvartinių taršos leidimų sistemą, visi šie gamintojai vienodai susiduria su prekybos rinkos ir aptariamų produktų rinkos pokyčiais bei su kitų pramonės sektorių ar trečiųjų šalių luitinio ketaus ar plieno gamintojų sukuriama konkurencija.

¹⁰⁹ Šiomis aplinkybėmis reikia taip pat atmesti ieškovės teiginį, kad vidaus rinkoje įsisteigę luitinio ketaus ar plieno gamintojai sudaro uždara operatorių ratą, kurio sudėtis keistis nebegali. Šiuo atžvilgiu Parlamentas ir Komisija teisingai nurodo luitinio ketaus ar plieno gamintojų, kuriems taikoma ginčijama direktyva, padaugėjimą nuo 2004 metų išsiplėtus Sąjungai bei galimybę, kad kitos valstybės narės, kurios taip pat turi juodosios metalurgijos sektorių, prisijungs ateityje. Be to, ieškovė neįrodė, kad ginčijamos direktyvos įsigaliojimo momentu minėti luitinio ketaus ar plieno gamintojai pasižymėjo ypatingomis savybėmis, kurios juos išskyrė iš bet kurių kitų gamintojų ar naujų dalyvių, pavyzdžiui, dėl to, kad jie turėjo ankstesnes specifines teises (šiuo klausimu žr. 2008 m. kovo 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Infront WM*, C-125/06 P, Rink. p. I-1451, 71–77 punktus). Iš tikrųjų net darant prielaidą, kad šie gamintojai turėjo pagal Direktyvą 96/21 suteiktas teises (žr. šio sprendimo

49 punktą), šiomis tariamomis teisėmis, kurios visai nėra specifinės ir priklauso ne tik ieškovei, vienodai pasinaudojo visi operatoriai, vykdantys šios direktyvos I priede nurodytą veiklą. Galiausiai vien tai, kad, kaip teigia ieškovė, patekimas į atitinkamą rinką yra įmanomas tik įsigyjant tam tikrą joje veikiančią gamintoją, nepašalina galimybės, kad šio gamintojo arba naujo dalyvio, kuris jį įsigyja, pavadinimas pasikeičia ir taip pasikeičia aptariamų gamintojų grupės sudėtis.

- 110 Iš to išplaukia, kad ginčijamų nuostatų teisinės pasekmės, t. y. pareiga suteikti emisijų leidimus ir atsisakyti apyvartinių taršos leidimų, nuobaudos šių pareigų nevykdymo atveju bei tariamas apyvartinių taršos leidimų ribų nustatymas pagal ginčijamos direktyvos 9 straipsnį paveikia ginčijamos direktyvos I priede nurodytų operatorių, įskaitant luitinio ketaus ar plieno gamybos sektoriaus operatorius, ekonominę veiklą ir teisinę padėtį vienodai dėl objektyviai apibrėžtos situacijos. Taigi šios nuostatos neišskiria ieškovės faktinės ir teisinės padėties, palyginti su šiais kitais operatoriais, ir jos neindividualizuoja taip pat, kaip ir asmens, kuriam aktas būtų skirtas, todėl nėra būtina nagrinėti, ar jos su ieškove susijusios tiesiogiai.
- 111 Trečia, dėl argumento, susijusio su dideliu ieškovės dydžiu, jos gamybos metine apimtimi ir ekonominiu ir (arba) technologiniu nepajėgumu asmeniškai sumažinti savo CO₂ emisijas, reikia konstatuoti, kad ieškovė nepaaiškina priežasčių, dėl kurių konkuruojantys luitinio ketaus ar plieno gamintojai nepatiria prisitaikymo problemų ir panašių sunkumų dėl savo dydžio, gamybos apimties ir pastangų sumažinti emisijas. Iš tikrųjų mažesnis operatorius, kurio luitinio ketaus ar plieno gamyba yra mažesnės apimties nei ieškovės, neabejotinai turės mažesnę apyvartinių taršos leidimų skaičių, o dėl to proporcingai jo ekonominiai ir (arba) technologiniai sunkumai sumažinti savo emisijas turėtų būti panašūs į ieškovės. Taigi, remiantis ginčijamos direktyvos I priedu, iš ginčijamų nuostatų kylančios pareigos vienodai ir bendrai taikomos visiems įrenginių operatoriams, kurių gamyba viršija jose nurodytą ribą, nepaisant

jų dydžio. Be to, šių pareigų apimtis priklauso vien nuo šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos kiekio, kuris, neįrodžius priešingai, gali padidėti padidinus aptariamą gamybos apimtį ir pajėgumus, ir dėl to visų atitinkamų operatorių padėtis yra panaši (šiuo klausimu žr. 42 punkte minėto Sprendimo *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.* 34 punktą). Taigi ieškovė negali pagrįstai remtis konkrečiu poveikiu, kuris ją gali individualizuoti kaip asmenį, kuriam aktas skirtas, todėl šiuo atveju nėra būtinybės nagrinėti, ar ji yra tiesiogiai susijusi.

- 112 Ketvirta, ieškovė pakankamai neįrodė, kad jos tariama „nepaprastai suvaržyta padėtis“, būtent dėl grupės restruktūrizacijos, galėjo ją individualizuoti, palyginti su bet kuriuo kitu operatoriumi. Iš tikrųjų net pripažįstant ją vienintele bendroje rinkoje įsisteigusia luitinio ketaus ar plieno gamintoja, pradėjusia tokią restruktūrizaciją, neįrodyta, kad nebuvo kitų sektorių, kuriems taikomas ginčijamos direktyvos I priedas, gamintojų, patiriančių analogiškų pasekmių priėmus šią direktyvą dėl to, kad jie ėmėsi ar atsisakė panašių veiksmų. Šiuo atžvilgiu ieškovės tvirtinimai, kad kitų ginčijamos direktyvos I priede nurodytų sektorių įmonės negalėjo patirti tokių pačių sunkumų, yra per daug neaiškūs ir hipotetiniai, kad būtų galima atmesti galimybę, jog kitiems gamintojams poveikis buvo panašus, kaip antai energetikos sektoriaus gamintojams, kurie dėl jo liberalizavimo Bendrijos lygiu patyrė didelę tarpvalstybinę restruktūrizaciją.

- 113 Bet kuriuo atveju ieškovė neįrodė, kad poveikis jai dėl šios tariamos „nepaprastai suvaržytos padėties“ atsirado būtent dėl ginčijamų nuostatų *per se* teisinių pasekmių ir dėl to jos su ja susijusios tiesiogiai. Kaip teigia pati ieškovė, šią padėtį lemia, pirma, tariamas nemokamai valdžios institucijų skiriamų apyvartinių taršos leidimų trūkumas, dėl kurio ji taptų „tikra apyvartinių taršos leidimų pirkėja“, antra, galimas apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje prieinamų leidimų kainos padidėjimas ir (arba) didelė kaina ir, trečia, jos negalėjimas vidaus rinkoje perleisti turimiems

uždaryti įrenginiams suteiktus apyvartinius taršos leidimus kitiems įrenginiams, kuriuose ji numato padidinti gamybos pajėgumus.

- 114 Be to, net darant prielaidą, kad tariama restruktūrizacija yra ypatinga ieškovės savybė, reikia konstatuoti, kad tariamos „nepaprastai suvaržytos padėties“, atsirandančios dėl 109 punkte nurodytų aspektų, nelemia nei pareiga gauti emisijų leidimą pagal ginčijamos direktyvos 4 straipsnį, nei pareiga atsisakyti apyvartinių taršos leidimų pagal jos 12 straipsnio 3 dalį, skaitomą kartu su jos 6 straipsnio 2 dalies e punktu, nei šios direktyvos 16 straipsnio 2–4 dalyse numatytos nuobaudos, o ši padėtis, jeigu ją reikėtų patikrinti, yra valstybių narių vykdomo jų NPP ir susijusių teisės aktų įgyvendinimo pasekmė. Pagal ginčijamos direktyvos 9 straipsnio 1 dalį ir 11 straipsnio 1 dalį šios valstybės narės turi didelę diskreciją paskirstydamos apyvartinius taršos leidimus įvairiems pramonės sektoriams bei išduodamos ir atimdamos apyvartinius taršos leidimus iš konkrečių operatorių, įskaitant įrenginio uždarymo atveju (šiuo klausimu žr. 2007 m. lapkričio 7 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, T-374/04, Rink. p. II-4431, 102–106 punktus).
- 115 Iš tikrųjų ginčijamos direktyvos 4 straipsniu bet kuriam operatoriui, išmetančiam šiltnamio efektą sukeliančias dujas, tik nustatoma pareiga gauti emisijų leidimą, konkrečiai nenurodant apyvartinių taršos leidimų paskirstymo, net atėmimo sąlygų ir tvarkos, kurias numato kai kurios valstybės narės ir kurios, ieškovės teigimu, yra jos restruktūrizacijos sunkumų priežastis. Šie samprotavimai analogiškai galioja ginčijamos direktyvos 12 straipsnio 3 dalyje, skaitomoje kartu su jos 6 straipsnio 2 dalies e punktu, numatytai pareigai atsisakyti apyvartinių taršos leidimų, nes ieškovė nepaiškino priežasčių, dėl kurių manė, kad šios nuostatos yra kaip nors susijusios su šiais sunkumais. Šiomis aplinkybėmis tariama ieškovės patirta žala dėl apyvartinių taršos leidimų išsigijimo kainų padidėjimo ir (arba) galimo apyvartinių taršos leidimų praradimo, kuris gali būti esminis ir sunkesnių pasekmių turintis, palyginti su kitais operatoriais, uždarius vieną iš jos įrenginių ir valdžios institucijoms atėmus jai skirtus apyvartinius taršos leidimus, negali atsirasti dėl iš šių nuostatų išplaukiančių pareigų

siekiant pagrįsti ieškovės tvirtinimą, kad ji yra tiesiogiai susijusi EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos prasme.

- 116 Galiausiai, kadangi ieškovė taip pat ginčija ginčijamos direktyvos 9 straipsnį, skaitomą kartu su jos III priedo kriterijumi Nr. 1, motyvuodama tuo, kad jame valstybėms narėms nustatyta „absoliuti apyvartinių taršos leidimų riba“, reikia pastebėti, kad net pripažįstant šio argumento pagrįstumą, tokia riba nepaveiktų ieškovės tiesiogiai EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos prasme, nes ji neleidžia, net apytiksliai, nustatyti, kokį apyvartinių taršos leidimų skaičių valstybės institucijos turi paskirti įvairiems pramonės sektoriams ir dar mažiau – privatiems operatoriams. Ši teiginį patvirtina tai, kad vykstant procesui ieškovė nesugebėjo patikslinti ar numatyti, atsižvelgiant į ginčijamą direktyvą ir Sprendimą 2002/358, nei apyvartinių taršos leidimų, kuriuos valstybės narės jai suteiks nemokamai už vidaus rinkoje įsteigtus jos gamybos įrenginius, skaičiaus nei galimos naštos, kurią ji turėtų patirti pritrūkus šių apyvartinių taršos leidimų, masto.
- 117 Todėl ieškovė neįrodė, kad ginčijamos nuostatos buvo su ja tiesiogiai ir konkrečiai susijusios dėl tariamos jos „nepaprastai suvaržytos padėties“, susidariusios būtent dėl tarpvalstybinės jos grupės restruktūrizacijos.
- 118 Penkta, ilgalaikės dujų tiekimo sutartys, kurias ieškovė teigia sudariusi su keliomis elektrinėmis prieš išgaliojant ginčijamai direktyvai, taip pat jos neindividualizuoja ginčijamų nuostatų atžvilgiu. Iš tikrųjų šios nuostatos bendrai ir abstrakčiai nustato operatorių, kuriems taikoma apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, parei-gas nedetalizuojant sąlygų ir tvarkos, kuriomis remdamosi valstybės narės išduoda ar atima apyvartinius taršos leidimus (žr. 109–113 punktus) Bet kuriuo atveju iš to išplaukia, kad galimas šių sutarčių vykdymo poveikis negali kilti iš nacionalinių

taisyklių, reglamentuojančių apyvartinių taršos leidimų paskirstymą, todėl šiuo atžvilgiu ieškovė irgi negalėjo teigti, kad yra tiesiogiai susijusi. Be to, kaip tvirtina Taryba, pati ieškovė teigia, kad šios dujų tiekimo sutartys bent iš dalies susijusios su elektrinėmis, priklausančiomis jos pačios įmonių grupei. Kadangi šių elektrinių veikla patenka į ginčijamos direktyvos I priedo taikymo sritį, nes viršija jame nurodytas gamybos apimtis, ieškovė, remiantis NPP ir taikytinomis nacionalinėmis taisyklėmis, neabejotinai gaus apyvartinių taršos leidimų aptariamoms dujoms deginti. Galiausiai, nepaisant to, kad energijos gamyba iš esmės yra veikla, kuriai taikomas ginčijamos direktyvos I priedas, ieškovė nepatikslino, kiek šios dujų tiekimo sutartys ją sieja su trečiosiomis elektrinėmis, nenurodė, ar šios galėjo gauti apyvartinių taršos leidimų savo vardu, ar joms tų leidimų reikėjo dėl to, kad yra įtrauktos į šį priedą, ir nepaaiškino, kokiomis sąlygomis galimas apyvartinių taršos leidimų joms trūkumas galėjo paveikti šių sutarčių vykdymą. Šiomis aplinkybėmis reikia daryti išvadą, kad ieškovė neįrodė, jog ginčijamos nuostatos buvo su ja tiesiogiai ir konkrečiai susijusios dėl tariamo aptariamų ilgalaikių dujų tiekimo sutarčių vykdymo poveikio.

- 119 Šešta, kalbant apie nelabai pagrįstą ieškovės argumentą, kad ji dalyvavo sprendimo priėmimo procese, per kurį buvo priimta ginčijama direktyva, reikia priminti, kad tai, jog asmuo vienaip ar kitaip dalyvauja Bendrijos teisės akto priėmimo procese, šį asmenį individualizuoja nagrinėjamo akto atžvilgiu, tik jeigu taikomi Bendrijos teisės aktai jam suteikia atitinkamas procedūrinės garantijas. Taigi nebent aiški nuostata numatytų kitaip, nei bendrojo taikymo aktų rengimo procesas, nei pačių šių aktų pobūdis nereikalauja pagal bendruosius Bendrijos teisės principus, kaip antai teisė būti išklaustamam, paveiktų asmenų dalyvavimo, kadangi jų interesams turi atstovauti politinės institucijos, kurios priima šiuos teisės aktus. Todėl, nesant aiškiai užtikrintų procedūrinių teisių, bet kurio suinteresuotojo asmens galimybė, jeigu jis dalyvavo rengiant reglamentuojančio pobūdžio aktą, pareikšti ieškinį dėl šio akto prieštarautų EB 230 straipsnio tekstui ir prasmei (šiuo klausimu žr. 2005 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Arizona Chemical ir kt. prieš Komisiją*, T-369/03, Rink. p. II-5839, 72–73 punktus ir jame nurodytą teismų praktiką).

- ¹²⁰ Nagrinėjama atveju reikia konstatuoti, kad, pirma, ginčijamos direktyvos parengimo ir priėmimo procedūra pagal EB 175 straipsnio 1 dalį ir EB 251 straipsnį buvo sprendimo priėmimo procedūra, kurioje kartu dalyvauja Taryba ir Parlamentas kaip teisės aktų leidėjas ir per kurią priimama visuotinai taikoma priemonė, ir joks operatorių dalyvavimas šiuo atžvilgiu nėra numatytas, o antra, ieškovė nenurodė ir neįrodė, kad naudojosi procedūrinėmis teisėmis, pagrindžiančiomis jos teisę pareikšti ieškinį 119 punkte minėtos teismų praktikos prasme.
- ¹²¹ Iš to išplaukia, kad tariamas ieškovės dalyvavimas sprendimo priėmimo procedūroje, po kurios buvo priimta ginčijama direktyva, negali jos individualizuoti EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos prasme, nesant būtinybės nagrinėti jos tiesioginės sąsajos šiuo klausimu.
- ¹²² Iš to, kas pasakyta, matyti, kad ginčijamos nuostatos nėra nei konkrečiai, nei tiesiogiai susijusios su ieškove EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos prasme ir kad šis prašymas panaikinti turi būti pripažintas nepriimtiniu, nesant būtinybės nagrinėti, ar ginčijamos nuostatos yra atskiriamos nuo visos ginčijamos direktyvos.
- ¹²³ Vis dėlto, šis sprendimas nepaneigiamas SESV 263 straipsnio trečiąja pastraipa. Iš tikrųjų, kaip buvo priminta šio sprendimo 114 punkte, valstybės narės turi didelę diskreciją įgyvendindamos ginčijamą direktyvą. Todėl, priešingai nei teigia ieškovė, ši direktyva bet kuriuo atveju negali būti laikoma reglamentuojančio pobūdžio teisės aktu, dėl kurio nereikia patvirtinti įgyvendinančių priemonių, SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos prasme.

II — *Dėl prašymo atlyginti žalą priimtinumą*A — *Šalių argumentai*

- 124 Komisijos palaikomi Parlamentas ir Komisija tvirtina, kad prašymas atlyginti žalą taip pat yra nepriimtinas.
- 125 Ieškovės prašymas neatitinka Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkto reikalavimų, nes, pirma, tariama žala nėra nei staiga atsiradusi, nei tikra, nei pakankamai apibrėžta ir, antra, nėra tiesioginio priežastinio ryšio tarp ginčijamos direktyvos ir šios žalos. Parlamentas priduria, kad ieškovė neįvykdė savo pareigos įrodyti, kad Bendrijos teisės aktų leidėjo pasirinkimas rimtai ir akivaizdžiai pažeidžia nurodytas viršesnes teisės normas, kaip antai vienodo požiūrio principą. Taigi ji neįrodė, kad chemijos ir aliuminio sektoriai užima tą patį rinkos segmentą kaip luitinio ketaus ar plieno sektorius ir kad šie sektoriai tiesiogiai išmeta tiek CO₂, kad jie visi turėjo būti įtraukti į ginčijamą direktyvą.
- 126 Dėl žalos buvimo Taryba tvirtina, kad ginčijama direktyva, nors ji jau buvo įsigaliojusi, ieškinio pareiškimo momentu dar neturėjo nė mažiausio tiesioginio poveikio ieškovės ekonominei veiklai ir kad galimi padariniai ateityje negali būti laikomi staiga atsiradusiais. Be to, ieškovė neįrodė tikros žalos buvimo, nes toje stadijoje tai buvo neįmanoma dėl kelių priežasčių. Šiuo atžvilgiu Parlamentas ir Taryba, be kita ko, teigia, kad tariama ieškovės, kaip „tikros apyvartinių taršos leidimų pirkėjos“, padėtis yra tik hipotetinė, o ne tiesioginė, būtina ir tikra ginčijamos direktyvos pasekmė.
- 127 Tarybos teigimu, klausimas, ar ieškovė taps „tikra apyvartinių taršos leidimų pirkėja“, priklauso nuo tam tikrų nežinomų ir nagrinėjamu atveju neįrodytų veiksnių, kaip

antai bendras nacionalinių institucijų pagal NPP iš pradžių suteiktų apyvartinių taršos leidimų skaičius ir emisijų sumažinimo išlaidos, palyginti su apyvartinių taršos leidimų kainomis jų prekybos rinkoje. Bendras paskirtų apyvartinių taršos leidimų skaičius savo ruožtu priklauso nuo kelių veiksnių, kaip antai valstybei narei nustatytas mažinimo tikslas, jos galimas ketinimas pasaulinėje rinkoje įsigyti Kioto protokole numatytų emisijų vienetų bei jos sprendimas, kaip paskirstyti būtina emisijų mažinimą tarp skirtingų pramonės sektorių. Be to, Taryba tvirtina, kad jeigu pasirodys, kad suteiktų apyvartinių taršos leidimų nepakanka, ginčijamos direktyvos poveikis priklausys, atsižvelgiant į atitinkamus investicijų kaštus, nuo operatoriaus pasirinkimo, ar įsigyti papildomų apyvartinių taršos leidimų savo CO₂ emisijoms, ar imtis emisijų mažinimo priemonių.

128 Tikros žalos nebuvimą patvirtina ta aplinkybė, kad ginčijamos direktyvos III priedo kriterijuose Nr. 3 ir Nr. 7 numatyta, jog apyvartinių taršos leidimų skaičius turi būti derinamas su operatorių veiklos potencialu, įskaitant technologinį potencialą ir kad NPP galima atsižvelgti į išankstinius veiksmus, kaip antai CO₂ emisijų mažinimą, kurį ieškovė teigia vykdžiusi nuo 1990 metų. Be to, Taryba primena, kad ieškovė gali atlikti nepanaudotų apyvartinių taršos leidimų tarpvalstybinį perleidimą savo grupės įrenginiams, nes ši galimybė yra apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos pagrindas.

129 Komisijos palaikomi Parlamentas ir Taryba pažymi, kad ieškovei nepavyko įrodyti, jog ji patirs papildomų išlaidų, susijusių su ginčijamos direktyvos įgyvendinimu, kaip antai išlaidos, susijusios su darbuotojais, atsakingais už CO₂ emisijų stebėjimą, ir su atskaitų rengimu, nes šios pareigos jau buvo nustatytos taikant Direktyvą 96/61. Taryba tvirtina, kad ieškovės argumentai dėl išlaidų, susijusių su papildomų darbuotojų įdarbinimu ir būsimu pelno praradimu, yra per daug migloti ir netikslūs, kad galėtų būti būsimos žalos įrodymas. Be to, galimas rinkos dalių ar pelno praradimas nėra neabejotinas ir priklauso nuo nežinomų veiksnių, nesusijusių su ginčijama direktyva, pavyzdžiui, luitinio ketaus ir plieno bei konkuruojančių produktų kainų pokyčių.

- 130 Komisijos palaikomų Parlamento ir Tarybos teigimu, ieškovė taip pat neįrodė, kad egzistavo priežastinis ryšys tarp ginčijamos direktyvos ir galimos jai padaryti būsimos žalos. Atsižvelgiant į valstybėms narėms suteiktą diskreciją, ginčijama direktyva *per se* negalėtų tiesiogiai ieškovei padaryti kokios nors žalos, nes ši gali kilti tik iš nacionalinių perkėlimo ir ypač apyvartinių taršos leidimų paskirstymo taisyklių.
- 131 Ieškovė mano, kad jos prašymas atlyginti žalą atitinka Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkto reikalavimus ir todėl yra priimtinas.

B — Bendrojo Teismo vertinimas

- 132 Reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo statuto 21 straipsnio pirmąją pastraipą, skaitomą kartu su 53 straipsnio pirmąja pastraipa, ir Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punktą ieškinyje turi būti nurodytas ginčo dalykas ir pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka. Šis nurodymas turi būti pakankamai aiškus ir tikslus, kad atsakovė galėtų pasirengti gynybai, o Bendrasis Teismas – priimti sprendimą dėl jo, prireikus – be jokios kitos pagrindžiančios informacijos. Siekiant užtikrinti teisinį saugumą ir gerą teisingumo vykdymą, kad ieškinys būtų priimtinas, reikia, jog esminės jį pagrindžiančios faktinės ir teisinės aplinkybės išplauktų – kad ir glaustai, tačiau sklandžiai ir suprantamai – iš pačio ieškinio teksto. Tam, kad būtų tenkinami šie reikalavimai, ieškinio pareiškime dėl tariamai Bendrijos institucijos padarytos žalos atlyginimo turi būti nurodytos aplinkybės, leidžiančios nustatyti veiksmus, kuriais ieškovas kaltina instituciją, motyvai, kodėl jis mano, jog tarp veiksmų ir tariamai patirtos žalos yra priežastinis ryšys, bei šios žalos pobūdis ir dydis (2005 m. vasario 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Chiquita Brands ir kt. prieš Komisiją*, T-19/01, Rink. p. II-315, 64 ir 65 punktai; 2006 m. gegužės 10 d. Sprendimo

Galileo International Technology ir kt. prieš Komisiją, T-279/03, Rink. p. II-1291, 36 ir 37 punktai; 2006 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Abad Pérez ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą*, T-304/01, Rink. p. II-4857, 44 punktas ir Sprendimo *É.R. ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, T-138/03, Rink. p. II-4923, 34 punktas; 2004 m. gegužės 27 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Andolfi prieš Komisiją*, T-379/02, nepaskelbta Rinkinyje, 41 ir 42 punktai).

- 133 Bendrasis Teismas mano, kad ieškinyš tenkina šiuos formos reikalavimus ir kad reikia atmesti Parlamento ir Tarybos argumentus šiuo atžvilgiu, kurių dauguma susiję su prašymo atlyginti žalą pagrįstumo, o ne priimtinumą vertinimu. Iš tikrųjų ieškinyje ieškovė pateikė pakankamai informacijos, kuri leidžia nustatyti Bendrijos teisės aktų leidėjo veiksmus, kuriais jis kaltinamas, motyvus, kodėl ji mano, kad egzistuoja priežastinis ryšys tarp šių veiksmų ir jos tariamai patirtos žalos, bei šios žalos pobūdį ir galimą dydį, nes ši informacija, be kita ko, leido Parlamentui ir Tarybai veiksmingai gintis šiuo atžvilgiu, siekiant iš tikrųjų įrodyti, kad prašymas atlyginti žalą yra nepagrįstas.
- 134 Kalbant apie tariamai neteisėtus Parlamento ir Tarybos veiksmus, reikia konstatuoti, kad ieškovė pagal teismų praktikos pripažintus reikalavimus (2000 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją*, C-352/98, Rink. p. I-5291, 39 ir paskesni punktai ir 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komsija prieš CEVA ir Pfizer*, C-198/03 P, Rink. p. I-6357, 61 ir paskesni punktai) pateikė išsamius argumentus tam, kad įrodytų pakankamai akivaizdų kelių taisyklių, būtent viršesnių teisės normų, kuriomis suteikiamos teisės privatiems asmenims, kaip antai vienodo požiūrio principas ir įsisteigimo laisvė, pažeidimą.
- 135 Dėl žalos visų pirma reikia konstatuoti, kad, atsižvelgiant į aplinkybes ieškinio pateikimo momentu, ši žala neabejotinai turėjo atsirasti ateityje, nes ginčijama direktyva dar tik buvo perkeliama į nacionalines teisinis sistemas ir valstybės narės dar tik buvo

pradėjusios rengti savo NPP ir jų teisės aktus, susijusius su pirmuoju paskirstymo laikotarpiu. Be to, atsižvelgiant į valstybių narių diskreciją įgyvendinti apyvartinių taršos prekybos leidimų sistemą jų teritorijose taikant savo NPP (žr. 113 punktą), ieškovė negalėjo tiksliai nurodyti šios būsimos žalos apimties pateikdama savo ieškinį. Taigi tokiomis ypatingomis aplinkybėmis, kuriomis rėmėsi ieškovė, ieškinyje nebūtina kaip priimtino sąlygos nurodyti tikslios žalos apimties ar įvertinti prašomo žalos atlyginimo sumą, nes bet kuriuo atveju tai galima padaryti iki dubliko pateikimo stadijos, su sąlyga, kad ieškovė nurodo tokias aplinkybes ir pateikia informaciją, kuri leidžia įvertinti žalos pobūdį ir dydį, nes taip atsakovė gali užtikrinti savo gynybą (šiuo klausimu žr. 128 punkte minėtos Pirmosios instancijos teismo nutarties *Andolfi prieš Komisiją* 48 ir 49 punktus bei juose nurodytą teismų praktiką ir 2005 m. liepos 22 d. Sprendimo *Polyelectrolyte Producers Group prieš Tarybą ir Komisiją*, T-376/04, Rink. p. II-3007, 55 punktą).

136 Be to, reikia pažymėti, kad ieškovė pateikė pakankamai informacijos, detalizuojančios jos būsimą žalą, įskaitant jos pobūdį, apimtį ir įvairius elementus, tam, kad būtų patenkintos Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkto sąlygos. Iš tikrųjų ieškinyje, pirma, ieškovė nurodė žalą, susijusią su papildomomis išlaidomis įdarbinant darbuotojus vykdyti stebėjimo ir pranešimo užduotis pagal ginčijamos direktyvos 14 ir 15 straipsnius. Be to, savo pastabose dėl prieštaravimų dėl priimtino ieškovė konkrečiais skaičiais įvertina šias papildomas išlaidas. Antra, ieškovė nurodo ir materialinę, ir moralinę žalą, kylančią dėl rinkos dalių praradimo ir pasikėsینimo į jos reputaciją aplinkos srityje dėl to, kad konkuruojantys spalvotųjų metalų ir cheminių produktų sektoriai neįtraukti į ginčijamos direktyvos taikymo sritį. Trečia, ieškovė pateikė skaičius (žr. šio sprendimo 80 ir 81 punktus), grįsdama žalos atsiradimą dėl jos, kaip „tikros apyvartinių taršos leidimų pirkėjos“, padėties ir numatomo šių apyvartinių taršos leidimų kainos padidėjimo, kuris gali sumažinti jos grynąjį pelną. Ketvirta, ieškovė prašė atlyginti pelno praradimą dėl jos negalėjimo įgyvendinti savo tarpvalstybinės restruktūrizacijos strategiją. Iš to išplaukia, kad minimalios sąlygos, susijusios su žalos nustatymu, nagrinėjamu atveju yra patenkintos.

- 137 Galiausiai, kalbant apie priežastinį ryšį tarp neteisėtų veiksmų ir žalos, ieškovė, atsižvelgiant į jos argumentavimo logiką, pakankamai tiksliai nurodė, kad valstybė narė neturi diskrecijos perkeldama į nacionalinę teisę ginčijamas nuostatas ir iš jų išplaukiančias operatorių pareigas ir kad todėl bet kokia jai galbūt sukelta žala atsiranda dėl tariamai neteisėtų Bendrijos teisės aktų leidėjo veiksmų. Šiuo atžvilgiu negalima sutikti su Parlamento, Tarybos ir Komisijos argumentais, kad ieškovė turėjo „nustatyti“ arba „įrodyti“ tokį priežastinį ryšį tam, kad prašymas būtų priimtinas, nes toks vertinimas susijęs su šio prašymo pagrįstumu, o ne priimtimumo nagrinėjimu.
- 138 Atsižvelgiant į visa tai, kas buvo pasakyta, reikia atmesti Parlamento ir Tarybos prieštaravimus dėl priimtimumo, nes jie susiję su prašymu atlyginti žalą.

III — *Dėl prašymo atlyginti žalą pagrįstumo*

A — *Dėl sąlygų, kurias patenkinus kyla Bendrijos deliktinė atsakomybė*

- 139 Iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad Bendrijos deliktinė atsakomybė dėl neteisėtų jos institucijų veiksmų EB 288 straipsnio antrosios pastraipos prasme kyla, kai tenkinamos visos sąlygos, t. y. veiksmų, kuriais kaltinamos institucijos, neteisėtumas, žalos tikrumas ir priežastinio ryšio tarp veiksmų, kuriais kaltinamos institucijos, ir nurodytos žalos buvimas (žr. 2006 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Agraz ir kt. prieš Komisiją*, C-243/05 P, Rink. p. I-10833, 26 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką; 2006 m. lapkričio 16 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo

Masdar (UK) prieš Komisiją, T-333/03, Rink. p. II-4377, 59 punktą; 132 punkte minėto Sprendimo *Abad Pérez ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* 97 punktą; 132 punkte minėto Sprendimo *É.R. ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* 99 punktą ir 2007 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Nikolaou prieš Komisiją*, T-259/03, nepaskelbta Rinkinyje, 37 punktą).

- 140 Atsižvelgiant į šių sąlygų komuliacinį pobūdį, visas ieškinys turi būti atmestas, jei bent viena šių sąlygų yra netenkinama (šiuo klausimu žr. 132 punkte minėto Sprendimo *Abad Pérez ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* 99 punktą ir 132 punkte minėto Sprendimo *É.R. ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* 101 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
- 141 Pirmosios iš šių sąlygų atveju reikalaujama, kad būtų įrodytas pakankamai akivaizdus teisės normos, suteikiančios teises privatiems asmenims, pažeidimas (134 punkte minėto Sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją* 42 punktas). Kalbant apie reikalavimą, kad pažeidimas turi būti pakankamai akivaizdus, lemiamas šio reikalavimo patenkinimo kriterijus yra tai, ar atitinkama Bendrijos institucija pažeidė savo diskreciją akivaizdžiai ir sunkiai. Jei ši institucija turi tik labai nedaug diskrecijos arba jos išvis neturi, paprasčiausio nusižengimo Bendrijos teisei gali pakakti, kad būtų padarytas pakankamai akivaizdus pažeidimas (2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Camar ir Tico*, C-312/00 P, Rink. p. I-11355, 54 punktas; 2001 m. liepos 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Comafrika ir Dole Fresh Fruit Europe prieš Komisiją*, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ir T-225/99, Rink. p. II-1975, 134 punktas; 132 punkte minėto Sprendimo *Abad Pérez ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* 98 punktas ir 132 punkte minėto Sprendimo *É.R. ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* 100 punktas).
- 142 Visų pirma reikia įvertinti ieškovės įvardytų neteisėtumo pagrindų pagrįstumą atsižvelgiant į šio sprendimo 141 punkte nurodytus kriterijus.

- 143 Atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes, reikia patikslinti, kad galima aptariamų teisės normų pakankamai akivaizdų pažeidimą sudaro didelės diskrecijos, kurią Bendrijos teisės aktų leidėjas turi įgyvendindamas įgaliojimus aplinkos srityje pagal EB 174 ir 175 straipsnius, ribų akivaizdus ir sunkus pažeidimas (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr., pirma, 1999 m. gruodžio 1 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Boehringer prieš Tarybą ir Komisiją*, T-125/96 ir T-152/96, Rink. p. II-3427, 74 punktą ir 2004 m. vasario 10 d. Sprendimo *Afrikanische Frucht-Compagnie prieš Tarybą ir Komisiją*, T-64/01 ir T-65/01, Rink. p. II-521, 101 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką ir, antra, 2002 m. rugsėjo 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Pfizer Animal Health prieš Tarybą*, T-13/99, Rink. p. II-3305, 166 punktą ir 2002 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Artegodan prieš Komisiją*, T-74/00, T-76/00, T-83/00–T-85/00, T-132/00, T-137/00 ir T-141/00, Rink. p. II-4945, 201 punktą). Iš tikrųjų šios diskrecijos įgyvendinimas reiškia, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas turi iš anksto numatyti ir įvertinti sudėtingus ir neaiškius ekologinio, mokslinio, techninio ir ekonominio pobūdžio pokyčius ir, antra, atsižvelgti bei derinti skirtingus tikslus, principus ir interesus, numatytus EB 174 straipsnyje (šiuo klausimu žr. 1998 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Safety Hi-Tech*, C-284/95, Rink. p. I-4301, 36 ir 37 punktus; 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Graikija prieš Komisiją*, C-86/03, Rink. p. I-10979, 88 punktą ir 42 punkte minėto Sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* 57–59 punktus; pagal analogiją taip pat žr. 132 punkte minėto Sprendimo *Chiquita Brands ir kt. prieš Komisiją* 228 punktą). Tai ginčijamoje direktyvoje pasireiškia nustatant iš dalies prieštaraujančius pagrindinius ir antraeilius tikslus (šiuo klausimu žr. 42 punkte minėto Sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* 28–33 punktus ir 114 punkte minėto Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* 121–125 ir 136–139 punktus).
- 144 Todėl reikia patikrinti, ar ieškovės nurodytų teisės normų tariamą pažeidimą sudaro akivaizdus ir sunkus Bendrijos teisės aktų leidėjo turimos diskrecijos ribų pažeidimas priimant ginčijamą direktyvą.
- 145 Atsižvelgiant į tai, jog argumentai, ieškovės pateikti dviem pirmiesiems neteisėtumo pagrindams pagrįsti, didžiąja dalimi yra panašūs, juos reikia nagrinėti kartu.

B — *Dėl teisės į nuosavybę, laisvės užsiimti verslu ir proporcingumo principo pakankamai akivaizdaus pažeidimo buvimo*

1. Šalių argumentai

- ¹⁴⁶ Ieškovė teigia, kad ginčijamos nuostatos pažeidžia jos teisę į nuosavybę ir laisvę užsiimti verslu, kurios yra Bendrijos teisine sistema užtikrinamos pagrindinės teisės, kaip tai patvirtina 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (OL C 364, p. 1) 16 ir 17 straipsniai. Iš tikrųjų privalomos priemonės, nustatančios tam tikras sąlygas „naudotis nuosavybe“, gali apriboti teisės į ją įgyvendinimą, o kai šios priemonės sudaro kliūtis tokiam įgyvendinimui, jos pažeidžia pačią šios teisės esmę.
- ¹⁴⁷ Ieškovė mano, kad ginčijamos nuostatos neproporcingai pažeidžia jos teisės į nuosavybę ir laisvės užsiimti verslu esmę, nes įpareigoja ją eksploatuoti savo įrenginius ekonomiškai nepagrįstomis sąlygomis. Viena vertus, dėl šių nuostatų ieškovė taptų „tikra apyvartinių taršos leidimų pirkėja“ (žr. šio sprendimo 75 ir 77 punktus), nes, nepaisant jos praeityje įdėtų pastangų, ir, skirtingai nuo kitų sektorių operatorių, techniškai jai būtų neįmanoma artimoje ateityje dar labiau sumažinti savo CO₂ emisijas (žr. šio sprendimo 77 ir 78 punktus). Kita vertus, atsižvelgiant į ypatingas konkurencijos sąlygas juodosios metalurgijos sektoriuje (žr. šio sprendimo 79 punktą), ieškovė nebegali savo gamybos išlaidų padidėjimo perkelti klientams (žr. šio sprendimo 80 punktą). Taigi ji gamintų nuostolingai ir turėtų arba toliau eksploatuoti nerentabilius ir neproduktyvius įrenginius vidaus rinkoje, arba juos uždaryti ir perkelti į šalis, kuriose nenustatytos pareigos mažinti emisijas pagal Kioto protokolą.
- ¹⁴⁸ Savo dublike ieškovė pažymi, kad ginčijama direktyva lemia konkurencijos iškreipimą dėl trijų priežasčių. Pirma, kadangi Bendrijos pramonei taikomi reikalavimai sumažinti CO₂ emisijas, padidinantys gamybos išlaidas, gamybos išlaidos trečiojoje

šalyse nepasikeičia, net sumažėja dėl projektų, įgyvendinamų taikant Kioto protokole numatytą „švarios“ plėtros mechanizmą (žr. šio sprendimo 5 punktą). Antra, vidaus rinkoje gamybos išlaidų padidėjimas yra skirtingas, atsižvelgiant į nacionalinių emisijų mažinimo tikslus ir nacionalinės apyvartinių taršos leidimų paskirstymo politikos skirtumus. Trečia, tik tam tikrų produktų, tarp kurių yra plienas, gamybai taikoma apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema. Tačiau, ieškovės teigimu, visiems produktams ji turėtų būti taikoma vienodai, proporcingai išmesto CO₂ kiekiui ir atsižvelgiant tiek į gamybos procesą, tiek į atitinkamo produkto ilgaamžiškumą.

149 Ieškovė teigia, kad ginčijama direktyva nėra tinkama skatinti įrenginių operatorius sumažinti jų emisijas. Pirma, ji neskatina technologinių inovacijų, nes numato, kad nauji įrenginiai gauna apyvartinius taršos leidimus atsižvelgiant į jų realius poreikius, o tai skatina gamintojus ir toliau eksploatuoti nerentabilius įrenginius. Antra, ginčijama direktyva nenumato kompensacijos už emisijų mažinimą, įskaitant dideles mažinimo pastangas, kurios praeityje buvo įdėtos Europos juodosios metalurgijos sektoriuje. Atvirkščiai, uždarius neproduktyvų įrenginį, patiriant nuostolių prarandami suteikti apyvartiniai taršos leidimai, nes šių leidimų negalima perleisti kitoje valstybėje narėje esantiems įrenginiams (žr. šio sprendimo 83–85 punktus). Taip luitinio ketaus ar plieno gamintojai yra atgrasomi mažinti savo emisijas ar perkelti gamybą į produktyvesnius ir todėl aplinkai palankesnius įrenginius. Kalbėdama apie šį sunkų savo teisės į nuosavybę, laisvės užsiimti verslu ir įsisteigimo laisvės pažeidimą ieškovė, be kita ko, abejoja, kad gali būti pasiektas ginčijamos direktyvos tikslas sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas ir apsaugoti aplinką. Juodosios metalurgijos sektoriaus atveju gali būti, kad ir toliau eksploatuojant neproduktyvius įrenginius ir perkeliant plieno gamybą į trečiąsias šalis gali apskritai nepavykti sumažinti emisijų.

150 Ieškovės teigimu, iš šių samprotavimų, įrodančių jos teisės į nuosavybę, jos laisvės užsiimti verslu ir įsisteigimo laisvės pažeidimą, matyti, kad ginčijamos nuostatos pažeidžia ir proporcingumo principą. Remiantis šiuo principu Bendrijos teisės aktų ir

priemonių teisėtumas priklauso nuo to, ar šie aktai ir priemonės yra tinkami ir būtini įgyvendinant aptariamais teisės aktais teisėtai siekiamus tikslus. Pagal EB 5 straipsnio trečią pastraipą reikalaujama, kad Bendrijos veiksmai neviršytų to, kas yra būtina EB sutarties tikslams pasiekti. Be to, kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi nurodytiems tikslams. Tačiau luitinio ketaus ar plieno gamybos įrenginių įtraukimas į ginčijamos direktyvos I priedą nuo pat pradžių buvo netinkamas siekiant palengvinti įgyvendinti ginčijamos direktyvos emisijų mažinimo ir aplinkos apsaugos tikslus, o ginčijamos nuostatos ieškovei nustato sunkią ir neproporcingą prievolę, keliančią pavojų net jos išlikimui (žr. 147–149 punktus).

¹⁵¹ Parlamentas ir Taryba ginčija, kad ginčijama direktyva neproporcingai paveikia ieškovės teisę į nuosavybę ir laisvę užsiimti verslu. Net darant prielaidą, kad iš jos išplaukiančios pareigos šiuo atžvilgiu yra apribojimai, jos negali būti laikomos neproporcingu ir netoleruotinu šių teisių pažeidimu, atsižvelgiant į ginčijama direktyva ir apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema siekiamą bendrojo intereso tikslą, t. y. apsaugoti aplinką.

¹⁵² Taigi pirmasis ir antrasis ieškinio pagrindai turi būti atmesti kaip nepagrįsti.

2. Bendrojo Teismo vertinimas

¹⁵³ Visų pirma reikia pažymėti, kad nors teisė į nuosavybę bei laisvė verstis verslu yra bendrieji Bendrijos teisės principai, vis dėlto šie principai nėra absoliučios teisės,

tačiau jie turi būti vertinami atsižvelgiant į jų socialinę funkciją. Todėl gali būti nustatyti laisvės verstis verslu ir naudojimosi teise į nuosavybę apribojimai, jei šie apribojimai iš tikrųjų atitinka Bendrijos siekiamus bendrojo intereso tikslus ir siekiamų tikslų atžvilgiu nėra neproporcingas bei neleistinas kišimasis, sudarantis grėsmę pačiai garantuojamų teisių esmei (šiuo klausimu žr. 2005 m. birželio 30 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Alessandrini ir kt. prieš Komisiją*, C-295/03 P, Rink. p. I-5673, 86 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką; 132 punkte minėto Sprendimo *Chiquita Brands ir kt. prieš Komisiją* 220 punktą).

- 154 Kalbant konkrečiau apie tariamą teisės į nuosavybę pažeidimą, reikia konstatuoti, kad, nepaisant labai abstraktaus teiginio, jog dėl ginčijamų nuostatų poveikio ieškovė nebegalės rentabiliai eksploatuoti savo vidaus rinkoje įsteigtų plieno gamybos įrenginių, ji nepatikslino, kiek jos teisė į nuosavybę, susijusi su materialiuoju ar nematerialiuoju turtu, sudarančiu jos gamybos priemones, būtų iš tikrųjų pažeista ar net prarastų savo prasmę dėl to, kad taikomos šios nuostatos arba jos perkeliamos į nacionalinę teisę. Ieškovė taip pat nenurodė, kuriuos iš šių įrenginių labiausiai paveikia ginčijamos nuostatos ir dėl kurių prižasčių toks poveikis atsirastų, atsižvelgiant į konkrečią kiekvieno šio įrenginio padėtį jų buvimo teritorijoje ir į atitinkamą NPP. Šiuo atžvilgiu ieškovė tik neaiškiai nurodė, jog negali uždaryti tam tikrų neproduktyvių ir nerentabilių įrenginių, kad neprarastų jai suteiktų apyvartinių taršos leidimų, visiškai nepaiškindama, kodėl šis neproduktyvumas ir nerentabilumas bei iš to išplaukiantys ekonominiai sunkumai atsiranda būtent dėl ginčijamų nuostatų *per se* taikymo. Tačiau, atsižvelgiant į jos pačios tvirtinimus, šie ekonominiai sunkumai egzistavo dar prieš 2001 m. koncentracijos sandorį (žr. šio sprendimo 30 punktą) ir buvo viena iš ekonominių prižasčių.

- 155 Be to, kalbant kartu apie tariamą teisės į nuosavybę ir laisvės užsiimti verslu pažeidimą, ieškovei nei savo rašytiniuose paaiškinimuose, nei per teismo posėdį nepavyko įtikinamai, pateikiant konkrečių įrodymų, paaiškinti, kodėl ir kuria dalimi įgyvendinant

ginčijamą direktyvą ji galėjo tapti „tikra apyvartinių taršos leidimų pirkėja“, kurių pagrindu patirtų išlaidų ji negalėtų perkelti savo klientams. Iš tikrųjų ieškovė neteigė, kad pirmuoju paskirstymo laikotarpiu, kuris baigėsi 2007 metais, ji turėjo įsigyti papildomų apyvartinių taršos leidimų dėl to, kad jai galėjo pritrūkti apyvartinių taršos leidimų vienam iš gamybos įrenginių, įsteigtų vidaus rinkoje. Tačiau per teismo posėdį atsakydama į Bendrojo Teismo klausimą ieškovė prisipažino 2006 m. par davusi perteklinius apyvartinius taršos leidimus jų prekybos rinkoje ir už tai gavo 101 milijoną eurų, o tai buvo užfiksuota teismo posėdžio protokole. Taigi, atrodo, negalima teigti, kad ginčijamos nuostatos neabejotinai sukelia neigiamas finansines pasekmes, kurios pažeidžia ieškovės teisę į nuosavybę ir jos laisvę užsiimti verslu.

- 156 Be to, reikia konstatuoti, kad kalbėdama apie savo prašymą atlyginti žalą ji nenurodė, jog kai kurie iš jos gamybos įrenginių vidaus rinkoje patyrė nuostolių dėl to, kad buvo taikomos ginčijamos nuostatos, ir nepateikė konkrečių skaičių, susijusių su šių įrenginių pelningumo pokyčiais pradėjus veikti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos. Ieškovė taip pat nepatiksino, pirma, kaip kiekvienas iš šių įrenginių buvo pritaikytas siekti skirtingų emisijų mažinimo tikslų atitinkamose valstybėse narėse, iš kurių kelios, kaip antai Ispanijos Karalystė, turi net galimybę padidinti emisijas pagal Sprendimą 2002/358 ir pagal išsipareigojimų pasidalijimo planą, ir, antra, klausimo, ar apyvartinių taršos leidimų jos įrenginiams skaičius, į kurį ji galėjo pretenduoti pagal įvairius NPP, buvo pakankamas. Galiausiai net darant prielaidą, kad įvairūs NPP ir nacionaliniai mažinimo tikslai gali pažeisti ieškovės teises, ji nei nurodė, nei įrodė, kad šis pažeidimas kilo dėl ginčijamų nuostatų *per se*, o ne dėl vidaus teisės aktų, kuriuos valstybės narės priėmė perkeldamos ginčijamą direktyvą pagal EB 249 straipsnio trečią pastraipą.

- 157 Dėl ieškovės argumento, kad plieno gamintojai dėl techninių ir ekonominių priežasčių yra nepajėgūs labiau sumažinti savo CO₂ emisijas, pakanka pažymėti, kad ginčijamos

direktyvos III priedo Nr. 3 kriterijus įpareigoja valstybes narės nustatant skirtingų apyvartinių taršos leidimų skaičių atsižvelgti į veiklos rūšių, kurioms taikoma ši apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, emisijų mažinimo potencialą, įskaitant technologinį potencialą (šiuo klausimu žr. generalinio advokato M. Poiaros Maduro išvados 42 punkte minėtoje byloje *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* 57 punktą). Iš to išplaukia, kad skirstant apyvartinius taršos leidimus įvairiems pramonės sektoriams bei šių sektorių įrenginių operatoriams valstybės narės turi atsižvelgti į visų šių sektorių ir operatorių, įskaitant juodosios metalurgijos ir luitinio ketaus ar plieno gamintojų sektorių, mažinimo potencialą. Be to, pagal ginčijamos direktyvos III priedo kriterijų Nr. 7 „NPP galima nurodyti [emisijų mažinimo] išankstinius veiksmus“, todėl valstybės narės turi bent galimybę atsižvelgti į jau įdėtas mažinimo pastangas aptariamame sektoriuje arba jame veikiančius operatorius. Taigi tai, kad galbūt valstybė narė nepakankamai atsižvelgė į šias mažinimo pastangas savo ginčijamą direktyvą įgyvendinančiuose teisės aktuose, nuo ginčijamų nuostatų nepriklauso.

158 Šiomis aplinkybėmis, atrodo, reikia atmesti galimybę, kad ginčijamos nuostatos pažeidžia ieškovės teisę į nuosavybę ir jos laisvę užsiimti verslu ar kad šis tariamas pažeidimas galėtų jai padaryti nuostolių. Todėl reikia padaryti išvadą, kad ieškovė neįrodė nei pakankamai akivaizdaus pažeidimo, nei neproporcingo ginčijamomis nuostatomis nustatyto šių teisių apribojimo, nei to, kad šis tariamas pažeidimas gali būti jos patirtų nuostolių priežastis.

159 Be to, kadangi ieškovė nurodo proporcingumo principo pažeidimą kaip atskirą neteisėtumo pagrindą, iš šio sprendimo 154–158 punktuose pateiktų samprotavimų matyti, kad ji neįrodė sunkios ir neproporcingos jai tekusios naštos buvimo. Nesant būtinybės nagrinėti teiginių, susijusių su įvairiais apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos trūkumais, pagrįstumo, reikia atmesti kaip akivaizdžiai nepagrįstą ieškovės

pagrindinį argumentą, kad plieno gamintojų, kaip pramonės subjektų, neabejotinai išmetančių daugiausiai CO₂, dalyvavimas būtų nepajėgus ar netinkamas prisidėti prie pagrindinio ginčijamos direktyvos tikslo saugoti aplinką mažinant šiltnamio dujų efektą sukeliančias emisijas. Galiausiai bet kuriuo atveju ieškovė neįrodė, kad apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema *per se* buvo akivaizdžiai netinkama siekiant CO₂ emisijų sumažinimo ir kad dėl to Bendrijos teisės aktų leidėjas akivaizdžiai ir sunkiai pažeidė savo diskrecijos ribas.

- ¹⁶⁰ Taigi reikia atmesti neteisėtumo pagrindus, susijusius su pakankamai akivaizdžiu teisės į nuosavybę, laisvės užsiimti verslu ir proporcingumo principo pažeidimu.

C — Dėl pakankamai akivaizdaus vienodo požiūrio principo pažeidimo

1. Šalių argumentai

- ¹⁶¹ Ieškovė teigia, kad ginčijamos nuostatos pažeidžia vienodo požiūrio principą.
- ¹⁶² Pirma, konkuruojantiems spalvotųjų metalų ir cheminių produktų sektoriams ginčijama direktyva netaikoma be jokio objektyvaus pateisinimo, nors jų CO₂ emisijos yra panašios, net didesnės nei juodosios metalurgijos sektoriaus. Šiuo atžvilgiu ieškovė nesutinka, kad cheminių produktų sektoriaus, turinčio daug įrenginių, įtraukimas į

apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą reikštų geroką administracinės naštos padidėjimą. Papildomų administracinių pastangų būtinybė *per se* nepateisina rimto konkurencijos iškraipymo, kuris egzistuoja nagrinėjamoje byloje. Be to, remiantis pirminiu pasiūlymu, reikėjo įtraukti bent pagrindinius didelius cheminių produktų gamybos įrenginius, išmetančius didelį kiekį teršalų. Kalbant apie spalvotųjų metalų, kaip antai aliuminio, sektoriaus neįtraukimą (ginčijamos direktyvos 15 konstatuojamoji dalis), Parlamentas ir Taryba šio nevienodo požiūrio net nepateisino. Galiausiai jokia kita priemonė nebuvo nustatyta šiems konkuruojantiems sektoriams tam, kad būtų sušvelninti nurodyti konkurencijos iškraipymai. Antra, tai, kad nepateikiant objektyvaus pateisinimo juodosios metalurgijos sektorius ir kiti sektoriai, kuriems taikomas ginčijamos direktyvos I priedas, vertinami vienodai, pažeidžia vienodo požiūrio principą, nes šių sektorių padėtis yra skirtinga. Iš tikrųjų luitinio ketaus ar plieno gamintojų „nepaprastai suvaržyta padėtis“ (žr. šio sprendimo 76 ir kitus punktus) juos išskiria iš šių kitų sektorių ir jie tarp visų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos dalyvių atsiduria „natūralaus pralaimėtojo“ padėtyje.

- 163 Savo dublike ieškovė patikslina, kad spalvotųjų metalų ir cheminių produktų sektoriai yra panašūs į juodosios metalurgijos sektorių ir kad, kaip patvirtina Komisijos praktika koncentracijų srityje, tarp šių skirtingų sektorių egzistuoja konkurencijos santykiai. Didieji automobilių gamintojai vis dažniau plieną pakeičia aliuminiu „išorinių dalių“, kaip antai variklis, variklio dangtis ir durys, atveju. Be to, nealkoholinių gėrimų rinkoje plieno skardinės vis dažniau pakeičiamos aliuminio skardinėmis ar plastikiniais buteliais. Beje, vien tos aplinkybės, kad bendras CO₂ emisijų kiekis yra didesnis nei aliuminio ir cheminių produktų sektorių, nepakanka išskirti šiuos sektorius, nes kiti sektoriai, kurių emisijų lygis yra mažesnis nei cheminių produktų sektoriaus, t. y. stiklo, keramikos produktų ir statybos medžiagų sektorių bei popieriaus ir spausdinimo sektorių, taip pat numatyti ginčijamos direktyvos I priede. Būtent dėl šių sektorių panašumo Parlamentas pasiūlė į ginčijamą direktyvą įtraukti „aliuminio gamybos ir apdirbimo įrenginius“ ir „chemijos pramonę“. Galiausiai tai, kad aliuminis yra ginčijamos direktyvos netiesiogiai paveikiamas dėl elektros energijos kainų padidėjimo, nepakanka jį atskirti nuo plieno sektoriaus, kuris patiria tokias pačias pasekmes.

- 164 Ieškovės teigimu, šiomis aplinkybėmis negalima remtis ginčijamos direktyvos 24 straipsniu. Pagal šią nuostatą vienašališkas kitų veiklos rūšių ir įrenginių įtraukimas į apyvartinių taršos leidimų prekybos leidimų sistemą yra valstybių narių teisė, o ne pareiga, ir jį turi patvirtinti Komisija, atsižvelgdama į įvairius kriterijus. Bet kuriuo atveju galimas neužtikrintas valstybių narių atliekamas su juodosios metalurgijos sektoriu konkuruojančių sektorių įtraukimas buvo įmanomas tik nuo 2008 metų ir todėl juo nebuvo galima pašalinti vienodo požiūrio principo pažeidimo per pirmąjį paskirstymo laikotarpį. Galiausiai nebuvo pateiktas objektyvus šio nevienodo požiūrio pateisinimas, nes ginčijamos nuostatos nėra nei būtinos, nei proporcingos, atsižvelgiant į siekiamą aplinkos apsaugos tikslą.
- 165 Per teismo posėdį ir savo pastabose dėl 42 punkte minėto Sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* pasekmių ieškovė pakartojo ir papildė savo argumentus dėl vienodo požiūrio principo pažeidimo.
- 166 Parlamentas, Taryba ir Komisija daro išvadą, kad šį ieškinio pagrindą reikia atmesti, juo labiau kad Teisingumo Teismas šiuo klausimu pateikė galutinę poziciją 42 punkte minėtame Sprendime *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.*

2. Bendrojo Teismo vertinimas

- 167 Visų pirma, reikia priminti, kad šis neteisėtumo pagrindas, susijęs su pakankamai aktyviais vienodo požiūrio principo pažeidimu, sudarytas iš dviejų dalių, t. y. pirma, tariamas panašių situacijų nevienodas vertinimas ir, antra, tariamas vienodas skirtingų situacijų vertinimas.

- 168 Kalbant apie pirmąją dalį, reikia remtis 42 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* 25 ir paskesniais punktais, kuriuose Teisingumo Teismas nusprendė štai ką:

„Dėl skirtingo panašių situacijų vertinimo“

- 25 Skirtingu vertinimu pažeisti vienodo požiūrio principą galima tik tuomet, kai nagrinėjamos situacijos yra panašios visų jas apibūdinančių elementų atžvilgiu.
- 26 Skirtingas situacijas apibūdinančius elementus ir jų panašumą reikia apibrėžti ir įvertinti atsižvelgiant į Bendrijos akto, kuriuo nagrinėjamas skirtumas nustatytas, paskirtį bei tikslą. Be to, reikia atsižvelgti į srities, kuriai nagrinėjamas aktas priklauso, principus ir tikslus (šiuo klausimu žr. [Teisingumo Teismo] 1971 m. spalio 27 d. Sprendimo *Rheinmühlen Düsseldorf*, 6/71, Rink. p. 823, 14 punktą; 1977 m. spalio 19 d. Sprendimo *Ruckdeschel ir kt.*, 117/76 ir 16/77, Rink. p. 1753, 8 punktą; 1994 m. spalio 5 d. Sprendimo *Vokietija prieš Tarybą*, C-280/93, Rink. p. I-4973, 74 punktą ir 1998 m. kovo 10 d. Sprendimo *T. Port*, C-364/95 ir C-365/95, Rink. p. I-1023, 83 punktą).
- 27 Šiuo atveju [ginčijamos] direktyvos galiojimą reikia įvertinti atsižvelgiant į tai, kad į jos taikymo sritį įtrauktas juodosios metalurgijos sektorius, tačiau ji netaikoma chemijos ir spalvotųjų metalų sektoriams, prie kurių <...> atitinkamai priskiriami plastiko ir aliuminio sektoriai.
- 28 [Ginčijamos] direktyvos 1 straipsnyje nurodyta, kad ja siekiama nustatyti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą <...>. Kaip matyti iš [2000 m. kovo 8 d.] Žaliosios knygos [dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos teisių prekybos Europos Sąjungoje sistemos sukūrimo] 4.2 ir 4.3 punktų, Bendrija šia direktyva

tokią sistemą ketino nustatyti įmonių lygiu, numatydamą ekonominės veiklos kategorijas.

29 [Ginčijamos] direktyvos penktoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad jos tikslas – šia sistema padėti veiksmingiau vykdyti Europos bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimus pagal Kioto protokolą, kuriuo siekiama sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją iki tokio lygio, kai pavojingas antropogeninis poveikis nesutrikdo klimato sistemos, ir kurio galutinis tikslas – aplinkos apsauga.

30 Bendrijos aplinkos politika, kuriai priklauso pagrindinėje byloje nagrinėjamas teisės aktas ir kurios vienas pagrindinių tikslų yra aplinkos apsauga, pagal EB 174 straipsnio 2 dalį siekiama aukšto apsaugos lygio ir ji grindžiama atsargumo principu bei principais, kad reikia imtis prevencinių veiksmų ir kad atlygina teršėjas (žr. [Teisingumo Teismo] 1998 m. gegužės 5 d. Sprendimo *National Farmers' Unijon ir kt.*, C-157/96, Rink. p. I-2211, 64 punktą ir 2008 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Parlamentas prieš Komisiją*, C-14/06 ir C-295/06, Rink. p. I-1649, 75 punktą bei jame nurodytą teismų praktiką).

<...>

34 Vadinas, [ginčijamos] direktyvos objekto, šio sprendimo 29 punkte nurodytų jos tikslų ir principų, kuriais pagrįsta Bendrijos aplinkos politika, atžvilgiu šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos šaltiniai, susiję su ekonomine veikla, iš esmės yra tokioje pačioje padėtyje, nes bet kokia šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisija gali prisidėti prie pavojingo klimato sistemos trikdymo, o visi tokias dujas išmetantys ekonominės veiklos sektoriai gali prisidėti prie apyvartinių taršos leidimų sistemos veikimo.

- 35 Be to, reikia pabrėžti, kad pagal [ginčijamos] direktyvos dvidešimt penktą konstatuojamąją dalį politika ir priemonės turėtų būti įgyvendinamos visuose Europos Sąjungos ekonomikos sektoriuose, siekiant, kad iš esmės būtų sumažintos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos, o [ginčijamos] direktyvos 30 straipsnyje numatyta, kad reikia peržiūrėti taikomas priemones, siekiant į jos taikymo sritį įtraukti kitus sektorius.
- 36 Taigi, kalbant apie nagrinėjamų sektorių panašumą [ginčijamos] direktyvos atžvilgiu, galima šių sektorių konkurencija nėra esminis kriterijus <...>.
- 37 <...> sektorių panašumui įvertinti nėra esminis ir kiekvieno iš jų išmetamo CO₂ kiekis, atsižvelgiant į [ginčijamos] direktyvos tikslus ir apyvartinių taršos leidimų sistemos veikimą, kaip aprašyta šio sprendimo 31–32 punktuose.
- 38 Nagrinėjant [ginčijamos] direktyvos galiojimą vienodo požiūrio principo atžvilgiu reikia pripažinti, kad juodosios metalurgijos, chemijos ir spalvotųjų metalų sektoriai vertinami skirtingai, nors yra panašioje padėtyje.

Dėl nepalankesnės padėties skirtingai vertinant panašias situacijas

- 39 <...> Bendrijos teisės aktų leidėją galima apkaltinti pažeidus vienodo požiūrio principą, tik jeigu jis skirtingai vertino panašias situacijas, taip pablogindamas vienu asmenų padėtį, palyginti su kitais asmenimis (žr. [Teisingumo Teismo] 1962 m. liepos 13 d. Sprendimą *Klöckner-Werke ir Hoesch prieš Vyriausiąją valdybą*, 17/61 ir 20/61, Rink. p. 615, 652; 1985 m. sausio 15 d. Sprendimo *Finsider*

prieš Komisiją, 250/83, Rink. p. 131, 8 punktą ir 2003 m. gegužės 22 d. Sprendimo *Connect Austria*, C-462/99, Rink. 2003, p. I-5197, 115 punktą).

<...>

- 42 Įtraukus tam tikrus sektorius <...> į <...> apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, atitinkami ūkio subjektai įgijo pareigą turėti leidimą išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas ir atsakyti bendro jų įrenginių emisiją nustatytu laikotarpiu atitinkančio apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kurio neatsisakius tektų mokėti baudą. Jei įrenginio emisijos viršija pagal nacionalinį apyvartinių taršos leidimų paskirstymo planą atitinkamam operatoriui suteiktus leidimus, jis, pasinaudodamas apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, turi nusipirkti papildomų tokių leidimų.
- 43 Tačiau įrenginius, kurie neįtraukti į [ginčijamos] direktyvos priedą, eksploatuojantiems operatoriams Bendrijos lygiu panašios teisinės pareigos, kuriomis siekiama sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją, nenumatytos. Vadinasi, ekonominę veiklą įtraukus į [ginčijamos] direktyvos taikymo sritį, atitinkami operatoriai patenka į nepalankesnę padėtį nei tie, kurie užsiima į ją neįtraukta veikla.
- 44 Net jei <...> įtraukus į tokią sistemą nebūtinai ir ne visuomet atsiranda ekonomiškai nenaudingų padarinių, šio vienintelio motyvo neužtenka, kad būtų paneigta, jog sudarytos nenaudingos sąlygos, nes pagal vienodo požiūrio principą reikia atsižvelgti ir į tokias nenaudingas sąlygas, kurios gali nepalankiai paveikti kitaip vertinamo asmens teisinę padėtį.

- 45 Be to, <...> sektoriams, kuriems taikoma [ginčijama] direktyva, priskiriamus įrenginius eksploatuojančių operatorių patirti sunkumai negali būti kompensuojami Bendrijos teisėje nenumatytomis nacionalinėmis priemonėmis.

Dėl skirtingo požiūrio pateisinimo

- 46 Vienodo požiūrio principas nebūtų pažeistas, jei kitoks požiūris į juodosios metalurgijos sektorių, palyginti su chemijos ir spalvotųjų metalų sektoriais, būtų pateisinamas.
- 47 Skirtingas vertinimas yra pateisinamas, jeigu jis pagrįstas objektyviu ir protingu kriterijumi, t. y. jeigu jis susijęs su nagrinėjamu teisės aktu siekiamu teisėtu tikslu ir jei šis skirtumas yra proporcingas tokiu vertinimu siekiamam tikslui (šiuo klausimu žr. [Teisingumo Teismo] 1977 m. liepos 5 d. Sprendimo *Bela-Mühle Bergmann*, 114/76, Rink. p. 1211, 7 punktą; 1982 m. liepos 15 d. Sprendimo *Edeka Zentrale*, 245/81, Rink. p. 2745, 11 ir 13 punktus; 1998 m. kovo 10 d. Sprendimo *Vokietija prieš Tarybą*, C-122/95, Rink. p. I-973, 68 ir 71 punktus bei 2006 m. kovo 23 d. Sprendimo *Unitymark ir North Sea Fishermen's Organisation*, C-535/03, Rink. p. I-2689, 53, 63, 68 ir 71 punktus).
- 48 Kadangi kalbama apie Bendrijos teisės aktą, Bendrijos teisės aktų leidėjas turi įrodyti, kad jo elgesys pateisinamas vadovaujantis objektyviais kriterijais, ir pateikti Teisingumo Teismui būtinų įrodymų, kad šis galėtų patikrinti, ar tokių kriterijų yra (šiuo klausimu žr. 1977 m. spalio 19 d. [Teisingumo Teismo] Sprendimo *Moullins et Huileries de Pont-à-Mousson ir Providence agricole de la Champagne*, 124/76 ir 20/77, Rink. p. 1795, 22 punktą ir minėto 1998 m. kovo 10 d. Sprendimo *Vokietija prieš Tarybą* 71 punktą).

<...>

- 57 Teisingumo Teismas pripažino didelę Bendrijos teisės aktų leidėjo diskreciją tose srityse, kuriose jam reikia daryti politinio, ekonominio ir socialinio pobūdžio pasirinkimus ir kuriose jis turi atlikti sudėtinus vertinimus (žr. 2006 m. sausio 10 d. Sprendimo *IATA ir ELFAA*, C-344/04, Rink. p. I-403, 80 punktą). Be to, kai jis turi pertvarkyti arba sukurti sudėtingą sistemą, jam leidžiama siekti tikslo etapais (šiuo klausimu žr. 1984 m. vasario 29 d. Sprendimo *Rewe-Zentrale*, 37/83, Rink. p. 1229, 20 punktą; 1991 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Assurances du crédit prieš Tarybą ir Komisiją*, C-63/89, Rink. p. I-1799, 11 punktą ir 1997 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-233/94, Rink. p. I-2405, 43 punktą) ir veikti remiantis įgyta patirtimi.
- 58 Vis dėlto net naudodamasis tokiomis galiomis Bendrijos teisės aktų leidėjas privalo pasirinkimą pagrįsti objektyviais ir nagrinėjamu teisės aktu siekiamą tikslą atitinkančiais kriterijais (šiuo klausimu žr. [Teisingumo Teismo] 1982 m. rugšėjo 15 d. Sprendimo *Kind prieš EEB*, 106/81, Rink. p. 2885, 22 ir 23 punktus ir [1984 m. gruodžio 13 d.] Sprendimo *Sermide*, [106/83, Rink. p. 4209] 28 punktą), atsižvelgti į visas faktines aplinkybes ir priimant nagrinėjamą teisės aktą turimus techninius ir mokslo duomenis (šiuo klausimu žr. [Teisingumo Teismo] 1998 m. liepos 14 d. Sprendimo *Safety Hi-Tech*, C-284/95, Rink. p. I-4301, 51 punktą).
- 59 Naudodamasis savo diskrecijos teise Bendrijos teisės aktų leidėjas, be pagrindinio aplinkos apsaugos tikslo, privalo visiškai atsižvelgti į esamus interesus (dėl priemonių žemės ūkio srityje žr. [Teisingumo Teismo] 2005 m. kovo 10 d. Sprendimo *Tempelman ir van Schaijk*, C-96/03 ir C-97/03, Rink. p. I-1895, 48 punktą bei 2006 m. sausio 12 d. Sprendimo *Agrarproduktion Staebelow*, C-504/04, Rink. p. I-679, 37 punktą). Nagrinėjant galimus su įvairiomis priemonėmis susijusius apribojimus, reikia turėti mintyje, jog kai siekiamų tikslų svarba gali pateisinti ūkio subjektams sukeliamas neigiamas ekonomines pasekmes, net jeigu jos kai kuriems jų yra didelės (šiuo klausimu žr. [Teisingumo Teismo] 1990 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Fedesa ir kt.*, C-331/88, Rink. p. I-4023, 15–17 punktus bei 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Graikija prieš Komisiją*, C-86/03, Rink. p. I-10979, 96 punktą), Bendrijos teisės aktų leidėjui naudojantis diskrecijos

teise pasiekti rezultatai negali būti akivaizdžiai mažiau adekvatūs nei pasiekti kitomis taip pat šiems tikslams tinkamomis priemonėmis.

- 60 Šiuo atveju neginčijama, kad [ginčijama] direktyva nustatyta apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema yra nauja sudėtinga sistema, kurios įdiegimą ir veikimą galėtų trikdyti per didelis įtrauktų dalyvių skaičius, ir kad pirminė Direktyvos 2003/87 taikymo sritis apibrėžta, siekiant nustatyti šiai sistemai įdiegti būtiną kritinį dalyvių skaičių.
- 61 Atsižvelgiant į minėtos sistemos naujumą ir sudėtingumą ir siekiant netrikdyti jos diegimo, pirminį [ginčijamos] direktyvos taikymo srities apibrėžimą ir sprendimą laipsniškai siekti tikslo, pagrįstą pirmuoju šios sistemos diegimo etapu įgyta patirtimi, reikia priskirti Bendrijos teisės aktų leidėjo turimai diskrecijai.
- 62 Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad jei šis, nustatydamas apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, galėjo teisėtai remtis tokiu sprendimu laipsniškai siekti tikslo, jis privalo, atsižvelgdamas į [ginčijamos] direktyvos tikslus ir Bendrijos aplinkos politiką, protingais intervalais peržiūrėti nustatytas priemones, ypač susijusias su sektoriais, kuriems taikoma [ginčijama] direktyva, kaip tai numatyta šios direktyvos 30 straipsnyje.
- 63 Vis dėlto <...> Bendrijos teisės aktų leidėjas, sprendimo laipsniškai siekti tikslo atžvilgiu naudodamasis savo turima diskrecija atsižvelgiant į vienodo požiūrio principą, nebuvo atleistas nuo pareigos apibrėžiant sektorius, kuriuos jis laikė tinkamus pirmiausia įtraukti į [ginčijamos] direktyvos taikymo sritį, vadovautis objektyviais kriterijais, pagrįstais ją priimant turėtais techniniais ir mokslo duomenimis.

- 64 Kalbant, pirma apie chemijos sektorių, iš [ginčijamos] direktyvos parengiamųjų dokumentų matyti, kad šiam sektoriui priklauso itin daug įrenginių, t. y. 34 000, ne tik jų išmetamų emisijų atžvilgiu, bet ir palyginti su šiuo metu į [ginčijamos] direktyvos taikymo sritį įtrauktų įrenginių skaičiumi, kuris siekia 10 000.
- 65 Todėl šį sektorių įtraukus į [ginčijamos] direktyvos taikymo sritį pasunkėtų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos valdymas bei administravimas, taip pat negalima atmesti galimybės, kad tai padarius šią sistemą diegiant sutriktų jos veikimas. Be to, Bendrijos teisės aktų leidėjas galėjo manyti, kad siekiant [ginčijamos] direktyvos tikslo naudingiau apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos diegimo pradžioje į ją neįtraukti viso sektoriaus. Vadinasi, Bendrijos teisės aktų leidėjas pakankamai įrodė, kad pirmuoju apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos diegimo etapu į [ginčijamos] direktyvos taikymo sritį neįtraukdamas viso chemijos sektoriaus rėmėsi objektyviais kriterijais.
- 66 <...> argumentas, kad į [ginčijamos] direktyvos taikymo sritį įtraukus tam tikrą ribą viršijantį CO₂ kiekį išmetančias šio sektoriaus įmones nekiltų administracinių sunkumų, nekelia abejonių dėl pateikto vertinimo.

<...>

- 69 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir turint mintyje sprendimą laipsniškai siekti tikslo, kuriuo pagrįsta [ginčijama] direktyva, palyginti su juodosios metalurgijos sektoriumi, kitoks chemijos sektoriaus vertinimas pirmuoju apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos diegimo etapu yra pateisinamas.

- 70 Kalbant, antra, apie spalvotųjų metalų sektorių <...> Bendrijos teisės aktų leidėjui rengiant ir priimant [ginčijamą] direktyvą, <...> šio sektoriaus tiesioginės CO₂ emisijos 1990 m. sudarė 16,2 milijono tonų, o juodosios metalurgijos sektorius išmetė 174,8 milijono tonų šių dujų.
- 71 Atsižvelgiant į ketinimą apibrėžti [ginčijamos] direktyvos taikymo sritį taip, kad per didelis dalyvių skaičius nesutrikdytų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos administracinio įvykdymo pradiniu jos diegimo etapu, Bendrijos teisės aktų leidėjas, įgyvendindamas siekiamą tikslą, neprivalėjo imtis vienintelės priemonės – nustatyti emisijų ribos visiems ekonomikos sektoriams, išmetantiems CO₂. [Ginčijamos] direktyvos priėmimo aplinkybėmis jis galėjo, įdiegdamas šią sistemą, teisėtai apibrėžti jos taikymo sritį pagal sektorius, neviršydamas savo turimos diskrecijos ribų.
- 72 Dviejų susijusių sektorių tiesioginių emisijų lygio skirtumas šiuo atžvilgiu yra esminis dalykas, dėl kurio apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos diegimo pirmuoju etapu ir atsižvelgiant į sprendimą laipsniškai siekti tikslo, kuriuo pagrįsta [ginčijama] direktyva, skirtingas šių sektorių vertinimas gali būti pateisinamas, o Bendrijos teisės aktų leidėjas neprivalo atsižvelgti į įvairiems sektoriams priskiriamas netiesiogines emisijas.
- 73 Todėl reikia pripažinti, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas, į Direktyvos 2003/87 taikymo sritį neįtraukdamas chemijos ir spalvotųjų metalų sektorių, nepažeidė vienodo požiūrio principo dėl skirtingo panašių situacijų vertinimo.
- 169 Kadangi minėto Teisingumo Teismo sprendimo motyvais visapusiškai atsakoma į šio neteisėtumo pagrindo dalį, susijusią su nevienodo požiūrio į juodosios metalurgijos ir spalvotųjų metalų bei cheminių produktų sektorius nepateisinimu, šią dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

- 170 Kabant apie antrąją dalį, susijusią su vienodo požiūrio į juodosios metalurgijos ir kitus sektorius, nurodytus ginčijamos direktyvos I priede, nepateisinimu, nors, skirtingai nei šie kiti sektoriai, juodosios metalurgijos sektorius yra „natūralus pralaimėtojas“, atsiduriantis „nepaprastai suvaržytoje padėtyje“, reikia konstatuoti, kad, atsižvelgiant į bendrą tikslą apsaugoti aplinką sumažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas ir į principą „teršėjas moka“, visų šių sektorių padėtis yra panaši (pagal analogiją žr. 42 punkte minėto Sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* 29–38 punktus). Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 112–116 punktų, ieškovė neįrodė, kad juodosios metalurgijos sektoriaus padėtis buvo ypatinga, išskirianti ją iš visų kitų sektorių, kuriems taikomas ginčijamos direktyvos I priedas (taip pat žr. 157 punkte minėtos generalinio advokato Poares Maduro išvados byloje *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* 57 punktą).
- 171 Todėl visas neteisėtumo pagrindas, susijęs su pakankamai akivaizdžiu vienodo požiūrio principo pažeidimu, turi būti atmetas kaip nepagrįstas.

D — *Dėl pakankamai akivaizdaus įsisteigimo laisvės pažeidimo*

1. Šalių argumentai

- 172 Ieškovė teigia, kad ginčijamos nuostatos rimtai pažeidžia jos įsisteigimo laisvę EB 43 straipsnio pirmosios pastraipos prasme.
- 173 Draudimas apriboti įsisteigimo laisvę taikomas ne tik valstybių priemonėms, bet, kaip teisinis principas, jis įpareigoja ir Bendriją. Iš tikrųjų EB 39 ir 43 straipsniais siekiama įgyvendinti pagrindinį principą, įtvirtintą EB 3 straipsnio 1 dalies c punkte,

pagal kurią siekiant EB straipsnyje iškeltų tikslų Bendrija turi panaikinti tarp valstybių narių kliūtis laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui. Be to, Bendrijos institucijos taip pat turi gerbti prekybos laisvę – pagrindinį bendros rinkos principą, iš kurio išplaukia įsisteigimo laisvė. Ieškovė pažymi, kad įmonės, remdamosi ekonominiais kriterijais, gali laisvai bendroje rinkoje pasirinkti savo gamybos vietą. Be to, ši pagrindinė laisvė draudžia sukurti kliūtis kilmės valstybėje narėje siekiant sutrukdyti įmonėms persikelti į kitą valstybę narę, antraip EB 43 straipsniu užtikrinamos teisės prarastų prasmę.

174 Taigi ginčijamos nuostatos pažeidžia ieškovės teisę perkelti savo gamybą iš vienoje valstybėje narėje esančio mažiau pelningo įrenginio į kitoje valstybėje esantį pelningesnį įrenginį, nes tuo pačiu metu negarantuoja įrenginiui, kuris turi būti uždarytas ir perkeltas, suteiktų apyvartinių taršos leidimų perleidimo (žr. šio sprendimo 149 ir paskesnius punktus). Taip nesant objektyvaus šiuo atžvilgiu pateisinimo ieškovė turėtų ir toliau eksploatuoti mažiau pelningus įrenginius vien tam, kad neprarastų šių apyvartinių taršos leidimų. Šis įsisteigimo laisvės apribojimas yra neproporcingas atsižvelgiant į ginčijamos direktyvos netinkamą pobūdį įgyvendinant siekiamą aplinkos apsaugos tikslą (žr. 149 punktą) ir į esminę įsisteigimo laisvės įgyvendinimo svarbą užbaigiant vidaus rinkos įgyvendinimą.

175 Parlamentas ir Taryba daro išvadą, kad šis ieškinio pagrindas turi būti atmestas.

2. Bendrojo Teismo vertinimas

176 Šiuo ieškinio pagrindu ieškovė iš esmės tvirtina, kad, atsižvelgiant į įsisteigimo laisvę, EB 43 straipsnio, skaitomo kartu su EB 3 straipsnio 1 dalies c punktu, prasme Bendrijos teisės aktų leidėjo didelė diskrecija pagal EB 174 ir 175 straipsnius (žr. šio sprendimo 143 punktą) yra taip apribota, kad jis teisėtai negalėjo pats atsisakyti ginčijamoje direktyvoje, priimtoje pagal EB sutarties 175 straipsnio 1 dalį, išspręsti klausimą dėl

laisvo tarpvalstybinio apyvartinių taršos leidimų perleidimo įmonių grupės viduje, užuot šios direktyvos įgyvendinimo tikslais valstybėms narėms suteikęs didelę laisvę, lėmusią skirtingų nacionalinių taisyklių priėmimą, galinčių sudaryti neteisėtas kliūtis įsisteigimo laisvei.

177 Šiuo atžvilgiu reikia pastebėti, kad iš nusistovėjusios teismų praktikos išplaukia, jog Bendrijos institucijos, kaip ir valstybės narės, turi paisyti pagrindinių laisvių, kaip antai įsisteigimo laisvės, kurios padeda pasiekti vieną pagrindinių Bendrijos tikslų, būtent sukurti vidaus rinką, kaip numatyta EB 3 straipsnio 1 dalies c punkte (šiuo klausimu žr. 1984 m. Teisingumo Teismo Sprendimo *Rewe-Zentrale*, 37/83, Rink. p. 1229, 18 punktą).

178 Vis dėlto iš šios bendros pareigos neišplaukia, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas turi reglamentuoti nagrinėjamą sritį taip, jog Bendrijos teisės aktai, ypač kai jie yra direktyvos EB 249 straipsnio trečios pastraipos prasme, turi pateikti išsamų ir galutinį tam tikrų problemų, kylančių vidaus rinkos veikimo kontekste, sprendimą arba visiškai suderinti nacionalinės teisės aktus siekiant išvengti bet kokios galimos kliūties prekybai Bendrijos viduje. Kai Bendrijos teisės aktų leidėjas turi pertvarkyti arba sukurti sudėtingą sistemą, jam leidžiama siekti tikslo etapais (šiuo klausimu žr. 42 punkte minėto Sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* 57 punktą) ir nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus suderinti laipsniškai, atsižvelgiant į tai, jog paprastai derinimo priemonės įgyvendinamos sunkiai, nes tam būtina, kad kompetentingos Bendrijos institucijos iš skirtingų ir sudėtingų nacionalinių nuostatų parengtų bendras taisykles, atitinkančias Sutartyje nustatytus tikslus, kurioms būtų pritarta kvalifikuotąja Tarybos narių balsų dauguma (šiuo klausimu žr. 177 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Rewe-Zentrale* 20 punktą; 1991 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Assurances du crédit prieš Tarybą ir Komisiją*, C-63/89, Rink. p. I-1799, 11 punktą; 1997 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-233/94, Rink. p. I-2405, 43 punktą; 1999 m. birželio 17 d. Sprendimo *Socridis*, C-166/98, Rink. p. I-3791, 26 punktą ir 2006 m. liepos 13 d. Sprendimo *Sam Mc Cauley Chemists (Blackpool) et Sadjá*, C-221/05, Rink. p. I-6869, 26 punktą). Tas pats galioja,

kai kalbama apie Bendrijos teisės aktus aplinkos apsaugos srityje pagal EB 174 ir 175 straipsnius.

179 Be to, reikia priminti, pirma, kad pagal EB 249 straipsnio trečią pastraipą direktyva yra privaloma kiekvienai valstybei narei, kuriai ji skirta, rezultato, kuri reikia pasiekti, atžvilgiu, bet nacionalinės valdžios institucijos pasirenka jos įgyvendinimo formą ir būdus, o tai logiškai reiškia, kad valstybė narė privalo turėti diskreciją nustatyti įgyvendinimo priemones (šiuo klausimu žr. 2008 m. sausio 29 d. Sprendimo *Promusicae*, C-275/06, Rink. p. I-271, 67 punktą), ir, antra, kad ginčijamos direktyvos 30 konstatuojamojoje dalyje nurodytas subsidiarumo principas, įtvirtintas EB 5 straipsnio antrojoje pastraipoje. Pagal šį principą Bendrija imasi veiksmų srityse, kurios nepriklauso jos išimtinai kompetencijai, tik tada ir tiek, kai siūlomo veiksmo tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o Bendrija dėl siūlomo veiksmo masto arba poveikio gali juos pasiekti geriau. Tačiau iš EB 174–176 straipsnių matyti, kad aplinkos apsaugos srityje Bendrija dalijasi kompetencija su valstybėmis narėmis. Todėl Bendrijos teisės aktais šioje srityje nenumatomas visapusiškas suderinimas, o EB 176 straipsnyje numatyta galimybė valstybėms narėms priimti griežtesnes apsaugos priemones, tačiau jos turi būti suderinamos su EB sutartimi ir apie jas turi būti pranešta Komisijai (šiuo klausimu žr. 2005 m. balandžio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Deponiezweckverband Eiterköpfe*, C-6/03, Rink. p. I-2753, 27 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

180 Remiantis šiais principais, ginčijamoje direktyvoje Bendrijos lygiu nenumatytas visapusiškas sąlygų, kurios yra apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos nustatymo ir veikimo pagrindas, suderinimas. Iš tikrųjų, jei nepažeidžiamos EB sutarties normos, valstybės narės turi didelę diskreciją įgyvendindamos šią sistemą, būtent rengdamos savo NPP ir priimdamos savarankiškus sprendimus paskirstyti apyvartinius taršos leidimus pagal ginčijamos direktyvos 9 straipsnio 1 dalį ir 11 straipsnio 1 dalį (114 punkte minėto Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* 102–106 punktai). Todėl vien tai, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas paliko atvirą konkretų klausimą, patenkantį į

ginčijamos direktyvos ir įsisteigimo laisvės taikymo sritį, ir dėl to ši klausimą turi išspręsti valstybės narės įgyvendindamos savo diskreciją laikantis viršesnių Bendrijos teisės normų, savaime nepateisina, kad šis tokio klausimo neišsprendimas būtų laikomas prieštaraujančiu EB sutarties taisyklėms [šiuo klausimu žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvados 2001 m. spalio 9 d. Sprendimui *Nyderlandai prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-377/98, Rink. p. I-7084), 87 ir 88 punktus]. Tai patvirtina ir tai, kad, atsižvelgiant jų lojalaus bendradarbiavimo pareigą pagal EB 10 straipsnį, valstybės narės turi užtikrinti direktyvų veiksmingumą (šiuo klausimu žr. 2005 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Yonemoto*, C-40/04, Rink. p. I-7755, 58 punktą), o tai irgi reiškia, kad jos vidaus teisę turi aiškinti atsižvelgdamos į nagrinėjamos direktyvos pagrindinius tikslus ir principus (dėl aiškinimo atsižvelgiant į direktyvą principo žr. 2007 m. liepos 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Kofoed*, C-321/05, Rink. p. I-5795, 45 punktą).

181 Be to, tiek Bendrijos teisės aktų leidėjas priimdamas direktyvą, tiek valstybės narės perkeldamos šią direktyvą į nacionalinę teisę turi užtikrinti bendrųjų Bendrijos teisės principų laikymąsi. Taigi iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad reikalavimai, kylantys iš Bendrijos teisinėje sistemoje pripažintų bendrųjų principų, įskaitant pagrindines teises, apsaugos taip pat taikomi valstybėms narėms, kai jos įgyvendina Bendrijos teisės aktus, ir todėl šios, kiek įmanoma, turi šiuos teisės aktus taikyti nepažeidžiančiomis minėtų reikalavimų sąlygomis (žr. 2006 m. birželio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Parlamentas prieš Tarybą*, C-540/03, Rink. p. I-5769, 105 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką; šiuo klausimu taip pat žr. 2003 m. lapkričio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Lindqvist*, C-101/01, Rink. p. I-12971, 84–87 punktus).

182 Bendrasis Teismas mano, kad šie principai pagal analogiją taikomi EB sutarties pagrindinėms laisvėms. Iš tikrųjų, jei ginčijama direktyva ir ypač jos 9 straipsnio 1 dalimi ir 11 straipsnio 1 dalimi paliekama valstybėms narėms diskrecija, ši yra pakankamai didelė, kad leistų taikyti šios direktyvos taisykles taip, kad jos atitiktų iš EB sutarties pagrindinių teisių ir laisvių apsaugos kylančius reikalavimus. Be to, ginčijamos

direktyvos įgyvendinimą kontroliuoja nacionaliniai teismai, todėl, jeigu kyla sunkumų, susijusių su šios direktyvos aiškinimu arba galiojimu, šie teismai turi pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą laikydamiesi EB 234 straipsnyje nustatytų sąlygų (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. 181 punkte minėto Sprendimo *Parlamentas prieš Tarybą* 104 ir 106 punktus).

183 Taigi valstybių narių institucijos ir teismai privalo ne tik savo nacionalinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų ginčijamą direktyvą, bet taip pat nesivadovauti tokiais šios direktyvos aiškinimu, kuris pažeistų Bendrijos teisinės sistemos saugomas pagrindines teises arba kitus bendruosius Bendrijos teisės principus arba EB sutarties pagrindines laisves, kaip antai įsisteigimo laisvę (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. 181 punkte minėto Sprendimo *Lindqvist* 87 punktą; 2007 m. birželio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ordre des barreaux francophones et germanophone ir kt.*, C-305/05, Rink. p. I-5305, 28 punktą ir 179 punkte minėto Sprendimo *Promusicae* 68 punktą).

184 Iš viso to, kas pasakyta, matyti, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas negali būti kaltinamas tuo, jog direktyvoje išsamiai ir galutinai neišsprendė tam tikros problemos, patenkančios į įsisteigimo laisvės taikymo sritį, kai ši direktyva suteikia valstybėms diskreciją, kuri joms leidžia visiškai laikytis EB sutarties taisyklių ir bendrųjų Bendrijos teisės principų.

185 Šioje byloje Bendrasis teismas mano, kad reikia išnagrinėti, atsižvelgiant į tai, kas buvo pasakyta, ar valstybės narės gali direktyvą aiškinti ir perkelti nepažeisdamos įsisteigimo laisvės pagal EB 43 straipsnį (šiuo klausimu žr. Teisingumo Teismo 2003 m. gegužės 20 d. Sprendimo *Österreichischer Rundfunk ir kt.*, C-465/00, C-138/01 ir C-139/01, Rink. p. I-4989, 68 ir 91 punktus ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Orfanopoulos*, C-482/01 ir C-493/01, Rink. p. I-5257, 109 ir 110 punktus).

- 186 Taigi, kaip tvirtina ieškovė, ginčijama direktyva nenumato konkrečios taisyklės, suteikiančios įrenginių operatoriams, kuriems taikoma apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, galimybę tam tikram įrenginiui suteiktą apyvartinių taršos leidimų skaičių dėl jo uždarymo perleisti kitam įrenginiui, įsteigtam kitoje valstybėje narėje ir priklausančiam tai pačiai įmonių grupei.
- 187 Vis dėlto iš ginčijamos direktyvos 12 straipsnio 1 dalies, skaitomos kartu su 3 straipsnio a ir g punktais, matyti, jog „valstybės narės užtikrina, kad [apyvartinius taršos] leidimus būtų galima perleisti <...> Bendrijoje iš vienu [fizinį ar juridinių] asmenų – kitiems“. Be to, ginčijamos direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog „valstybės narės užtikrina, kad kitos valstybės narės kompetentingos institucijos išduoti [apyvartiniai taršos] leidimai būtų pripažįstami, jeigu reikėtų nustatyti, ar operatorius vykdo šio straipsnio 3 dalyje nustatytus įsipareigojimus [atsisakyti nepanaudotų [apyvartinių taršos] leidimų]“. Iš to išplaukia, kad, pirma, atsižvelgiant į ginčijamos direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje nurodytą tikslą sukurti „efektyvią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų Europos rinką“, ginčijama direktyva nustatyta leidimų prekybos rinka turi Bendrijos pobūdį ir kad, antra, ši rinka yra grindžiama laisvo tarpvalstybinio apyvartinių taršos leidimų perleidimo tarp fizinį ir juridinių asmenų principu.
- 188 Iš tikrųjų, negalint laisvai tarp valstybių perleisti apyvartinių taršos leidimų, kaip numatyta ginčijamos direktyvos 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse, skaitomose kartu su jos 3 straipsnio a punktu, apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos veiksmingumas ir sėkmingas įgyvendinimas pagal ginčijamos direktyvos 1 straipsnį būtų smarkiai sutrikdytas. Būtent dėl šios priežasties ginčijamos direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms nustatyta bendra pareiga „užtikrinti“, kad ši laisvė būtų veiksminga pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus. Atvirkščiai, reikia konstatuoti, kad ginčijamoje direktyvoje nenumatytas apribojimas, susijęs su tarpvalstybinio apyvartinių taršos leidimų perleidimu tarp juridinių tos pačios įmonių grupės asmenų, nesvarbu, kur būtų jų ekonominė ir (arba) socialinė buveinė vidaus rinkoje. Atsižvelgiant į minėtas ginčijamos direktyvos nuostatas, vis dėlto negalima daryti išvados, kad joje įtvirtintas neteisėtas EB sutarties pagrindinių laisvių, įskaitant įsisteigimo laisvę, apribojimas arba kad ji skatina valstybes nares šių laisvių nepaisyti.

- 189 Atvirkščiai, kaip teigia pati ieškovė savo dokumentuose, jos nurodyta problema kyla dėl iš dalies skirtingų valstybių narių teisės aktų, priimtų perkeliant ginčijamą direktyvą, tačiau konkrečios nuostatos, įskaitant ginčijamas nuostatas, tuo klausimu nenurodo. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad valstybės narės, įgyvendinamos EB 249 straipsnio trečioje pastraipoje joms pripažintą laisvę, privalo pasirinkti tinkamiausią direktyvų veiksmingumui užtikrinti formą ir būdus (180 punkte minėto Sprendimo *Yonemoto* 58 punktas) ir taikyti nacionalinę taisyę taip, kad ji atitiktų šias direktyvas ir EB sutarties pagrindines laisves, įskaitant įsisteigimo laisvę (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. 181 punkte minėto Sprendimo *Lindqvist* 87 punktą ir 179 punkte minėto Sprendimo *Promusicae* 68 punktą).
- 190 Taigi nesant būtinybės pareikšti nuomonės dėl klausimo, ar atitinkami nacionalinės teisės aktai, dėl kurių ieškovė neturi galimybės laisvai perleisti apyvartinių taršos leidimų tarp savo skirtingose valstybėse narėse įsteigtų įrenginių, yra suderinami su įsisteigimo laisve pagal EB 43 straipsnį, reikia padaryti išvadą, kad toks šios laisvės apribojimas nekyla iš ginčijamos direktyvos vien dėlto, kad ši tiesiogiai neuždraudžia valstybėse narėse tokios praktikos. Dar daugiau, Bendrijos teisės aktų leidėjas negali būti laikomas atsakingu už tai, kad šiuo atžvilgiu akivaizdžiai ir sunkiai pažeidė savo diskrecijos pagal EB 174 straipsnį, skaitomą kartu su EB 43 straipsniu, ribas.
- 191 Šiomis aplinkybėmis nereikia nagrinėti šalių argumentų, kad ieškovė galėtų pasinaudoti nacionalinėmis taisyklėmis, bet kuriam naujam dalyviui numatančiomis galimybę nemokamai gauti rezervui priskirtų apyvartinių taršos leidimų, pagrįstumo. Iš tikrųjų, nors ginčijamos direktyvos 11 straipsnio 3 dalimi, skaitoma kartu su kriterijumi Nr. 6, reikalaujama, kad valstybės narės atsižvelgtų į būtinybę suteikti apyvartinių taršos leidimų naujiems dalyviams, tokio rezervo *per se* sudarymas ginčijamoje direktyvoje nenumatytas. Taigi Bendrijos teisės aktų leidėjas taip pat negali būti kaltinamas tuo, kad galbūt suteikė nepakankamai apyvartinių taršos leidimų tokiems dalyviams siekiant kompensuoti leidimų praradimus uždarius tam tikrą įrenginį.
- 192 Todėl reikia atmesti kaip nepagrįstą neteisėtumo pagrindą, susijusį su pakankamai akivaizdžiu įsisteigimo laisvės pažeidimu.

E — *Dėl pakankamai akivaizdaus teisinio saugumo principo pažeidimo*

1. Šalių argumentai

¹⁹³ Ieškovė teigia, kad ginčijamomis nuostatomis pažeidžiamas teisinio saugumo principas. Bendrijos teisės aktai, įskaitant direktyvas, turi būti galutiniai, aiškūs ir tikslūs, o jų taikymas iš anksto numanomas teisės subjektų tam, kad jie galėtų aiškiai žinoti savo teises ir pareigas ir pagal tai imtis veiksmų. Šie reikalavimai ypač griežtai taikomi tuomet, kai teisės aktai gali turėti finansinių padarinių.

¹⁹⁴ Ieškovės teigimu, ginčijamos nuostatos pažeidžia teisinio saugumo principą dėl dviejų priežasčių. Pirma, nesant ginčijamoje direktyvoje numatytų apyvartinių taršos leidimų kainų ribos ar kontrolės mechanizmo, ieškovė, kaip „tikra apyvartinių taršos leidimų pirkėja“, dėl to, kad yra nepajėgi sumažinti CO₂ emisijų, bus įpareigota pirkti leidimus už „visiškai nenuspėjamas kainas“, kurios gali būti nuo 20 iki 60 EUR už apyvartinį taršos leidimą (žr. šio sprendimo 80 ir paskesnius punktus). Antra, ginčijama direktyva nenumato taisyklės, užtikrinančios iš pradžių įrenginiui, kuris turi būti uždarytas, suteiktų apyvartinių taršos leidimų perleidimo tos pačios grupės įrenginiui, esančiam kitoje valstybėje narėje. Tačiau valstybės narės iš esmės yra suinteresuotos panaikinti įrenginiams, kurie turi būti uždaryti, suteiktus apyvartinius taršos leidimus, nes šie uždarymai joms leidžia dar labiau sumažinti CO₂ emisijas, siekiant jų sumažinimo tikslo pagal Sprendimą 2002/358. Iš to kylantis teisinis nesaugumas trukdo ieškovei planuoti ilgalaikius veiksmus ir toliau įgyvendinti savo restruktūrizacijos strategiją perkelti gamybą į rentablesnius įrenginius. Atsižvelgiant į tai, kad ši restruktūrizacijos strategija buvo 2001 m. koncentracijos sandorio pagrindas (žr. šio sprendimo 30 punktą), ginčijama direktyva taip pat pažeidžia teisėtų lūkesčių principą. Dublike ieškovė patikslina, kad bet koks ilgalaikis jos investicijų ir ekonominių projektų planavimas tampa neįmanomas dėl būtent įvairių valstybių narių emisijų mažinimo tikslų ir priemonių pasikeitimų. Šį netikrumą patvirtina esminis CO₂ išmetimo

leidimų kainų padidėjimas. Nuo 2005 m. vasario mėn. iki 2006 m. kovo mėn. CO₂ išmetimo leidimų kaina padidėjo maždaug 6 eurus, pasiekdama daugiau nei 26 eurus. Be to, neaišku, kaip apyvartiniai taršos leidimai bus skirstomi ateityje, ypač antruoju paskirstymo laikotarpiu ir vėlesniais laikotarpiais.

¹⁹⁵ Parlamentas ir Taryba daro išvadą, kad šį ieškinio pagrindą reikia atmesti.

2. Bendrojo Teismo vertinimas

¹⁹⁶ Šiuo ieškinio pagrindu ieškovė iš esmės teigia, kad ginčijamos nuostatos yra nepakankamai aiškios ir tikslios, nes jų pagrindu jai kyla sunki finansinė našta, dėl to ji negali planuoti savo ekonominių sprendimų. Šiuo atžvilgiu Bendrijos teisės aktų leidėjas turėjo numatyti, pirma, apyvartinių taršos leidimų kainų ribą arba jų kontrolės mechanizmą ir, antra, konkrečią taisyklę, užtikrinančią tarpvalstybinį apyvartinių taršos leidimų perleidimą tarp įvairių tos pačios grupės įmonių įrenginių.

¹⁹⁷ Kadangi ieškovė antroje dalyje pakartoja argumentus, susijusius su tariamu įsisteigimo laisvės pažeidimu, iš 176–192 punktuose pateikiamų samprotavimų matyti, kad su šiais argumentais negalima sutikti ir kalbant apie tariamą pakankamai akivaizdų teisinio saugumo principo pažeidimą. Taigi antrąją šio ieškinio pagrindo dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

¹⁹⁸ Kalbant apie pirmąją šio ieškinio pagrindo dalį, reikia visų pirma priminti teismų praktiką, pagal kurią teisinio saugumo principas reikalauja, be kita ko, kad teisės normos, asmenims ir įmonėms sukeliančios nepalankių pasekmių, būtų aiškios, tikslios,

o jų pasekmės – nuspėjamos (šiuo klausimu žr. 2005 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *VEMW ir kt.*, C-17/03, Rink. p. I-4983, 80 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

- 199 Be to, šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad ginčijamoje direktyvoje nėra jokios nuostatos, reglamentuojančios finansinių pasekmių, kurių gali kilti tiek dėl galimų nepakankamų įrenginiui suteiktų apyvartinių taršos leidimų, tiek dėl šių apyvartinių taršos leidimų kainos, nes ją išimtinai nustato rinkos jėgos, dydį, o ši rinka buvo sukurta įvedus apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, kuria pagal minėtos direktyvos 1 straipsnį siekiama, „kad būtų skatinama taupiai ir ekonomiškai efektyviai mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją“. Taigi, atsižvelgiant į 178–184 punktuose pateikiamus samprotavimus, Bendrijos teisės aktų leidėjas nebuvo įpareigotas priimti šiuo klausimu konkrečių nuostatų ir taip apriboti valstybių narių diskreciją perkeliant ginčijamą direktyvą.
- 200 Atvirksčiai, Bendrijos atliekamas apyvartinių taršos leidimų kainos reguliavimas gali trukdyti pagrindiniam ginčijamos direktyvos tikslui, t. y. mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas naudojant veiksmingą apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, kurioje emisijų ir investicijų, atliktų siekiant tas emisijas sumažinti, sąnaudas iš esmės reguliuoja rinkos mechanizmai (ginčijamos direktyvos 5 konstatuojamoji dalis). Iš to matyti, kad tuo atveju, kai apyvartinių taršos leidimų nepakanka, tai, ar skatinti operatorius mažinti jų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, yra sudėtingas ekonominis sprendimas, priimamas atsižvelgiant, be kita ko, pirma, į prekybos rinkoje prieinamų apyvartinių taršos leidimų kainas ir, antra, į galimas emisijų mažinimo priemonių sąnaudas, dėl kurių gali būti sumažintos gamybos apimtys arba investuojama į veiksmingesnius gamybos būdus energetinio našumo prasme (ginčijamos direktyvos 20 konstatuojamoji dalis; šiuo klausimu taip pat žr. 114 punkte minėto Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* 132 ir paskesnius punktus).
- 201 Tokioje sistemoje Bendrijos teisės aktų leidėjas iš anksto negali reglamentuoti emisijų, taigi ir apyvartinių leidimų kainos, kuri priklauso nuo tam tikrų ekonominių parametrų, padidėjimo, antraip sumažintų, net paneigtų ekonomines iniciatyvas, kurios yra

jos veikimo pagrindas, ir taip sudarytų kliūtis apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos veiksmingumui. Be to, tokios sistemos, įskaitant jos ekonomines prielaidas, nustatymas siekiant vykdyti įsipareigojimus pagal Kioto protokolą, priklauso didelės diskrecijos sričiai, kuria naudojasi Bendrijos teisės aktų leidėjas pagal EB 174 straipsnį (žr. šio sprendimo 143 punktą), ir pats savaime yra teisėtas ir tinkamas jo pasirinkimas, kurio pagrįstumo *per se* ieškovė neginčijo.

202 Be to, būtent remdamasis šiuo teisėtu pasirinkimu Bendrijos teisės aktų leidėjas apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą pagrindė prielaida, kad pagal ginčijamos direktyvos 9 straipsnio 1 dalį ir 11 straipsnio 1 dalį valstybės narės turi nuspręsti, atsižvelgdamos į savo NPP ir įgyvendindamos joms šiuo atžvilgiu suteiktą diskreciją, dėl bendro skirtinų apyvartinių taršos leidimų skaičiaus ir dėl konkretaus šių leidimų suteikimo jų teritorijose esantiems įrenginiams (šiuo klausimu žr. 114 punkte minėto Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* 102–106 punktus). Be to, šį sprendimą gali *a priori* tik ribotai patikrinti Komisija pagal ginčijamos direktyvos 9 straipsnio 3 dalį, būtent atsižvelgdama į jos III priede nurodytus kriterijus (2007 m. balandžio 30 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *EnBW Energie Baden-Württemberg prieš Komisiją*, T-387/04, Rink. p. II-1195, 104 ir paskesni punktai). Taigi ginčijamoms nuostatoms *per se* negali būti priskiriami įvairių valstybių narių emisijų mažinimo tikslų ir priemonių būsimi pakeitimai, kurie yra jų įsipareigojimų, atsispindinčių Sprendime 2002/358 numatyta atsakomybės pasidalijimo plane, pagal Kioto protokolą pasekmė, taigi ir netikrumas dėl bendro apyvartinių taršos leidimų skaičiaus ir konkretaus šių leidimų skaičiaus, skirtinų įvairiems pramonės sektoriams ir eksploatautojams remiantis įvairiais NPP.

203 Galiausiai ieškovė konkrečiai nekėlė klausimo dėl kitų ginčijamų nuostatų aiškumo ir tikslumo tam, kad įrodytų, jog negalėjo vienareikšmiškai nustatyti iš jų išplaukiančių savo teisių ir pareigų. Iš tikrųjų būtinybė turėti emisijos leidimą pagal ginčijamos direktyvos 4 straipsnį, pareiga atsisakyti šios direktyvos 6 straipsnio 2 dalies e punkto, skaitomo kartu su jos 12 straipsnio 3 dalimi, prasme bei jos 16 straipsnio 2–4 dalyse

numatytos nuobaudos yra aiškios ir tikslios nuostatos, o jų pasekmės numanomos; veiksmingas pasinaudojimas šiomis nuostatomis priklauso tik nuo nemokamai operatoriams suteikiamų apyvartinių taršos leidimų skaičiaus ar nuo rinkoje prieinamų tokių leidimų kainos. Tačiau, kalbant apie pastarąjį aspektą, reikia priminti, kad negalėjimas numatyti apyvartinių taršos leidimų prekybos rinkos pokyčių yra ekonomikos mechanizmui būdingas ir nuo jo neatsiejamas elementas, o tokiu mechanizmu grindžiama apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, kuriai taikomos klasikinės pasiūlos ir paklausos taisyklės, būdingos laisvai ir konkurencingai rinkai, atsižvelgiant į ginčijamos direktyvos 1 straipsnyje, skaitomame kartu su jos 7 konstatuojamąją dalimi, bei EB 2 straipsnyje ir 3 straipsnio 1 dalies c ir g punktuose įtvirtintus principus. Todėl šis aspektas negali būti laikomas prieštaraujančiu teisinio saugumo principui, antraip būtų paneigiami patys ekonominiai apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos pagrindai, kurie numatyti ginčijamoje direktyvoje laikantis EB sutarties taisyklių.

204 Šiomis aplinkybėmis tai, kad ginčijamoje direktyvoje nėra taisyklės, nustatančios apyvartinių taršos leidimų kainos ribą arba jos kontrolės mechanizmą, nereiškia, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas sunkiai ir akivaizdžiai pažeidė diskrecijos ribas.

205 Todėl šis ieškinio pagrindas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

206 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad ieškovė neįrodė, jog priimdama ginčijamą direktyvą Bendrijos teisės aktų leidėjas padarė jai teises suteikiančios teisės normos pažeidimą ar net pakankamai akivaizdų jos pažeidimą. Iš to išplaukia, kad prašymas atlyginti žalą turi būti atmestas, nesant būtinybės priimti sprendimo dėl kitų sąlygų, pagrindžiančių Bendrijos deliktinės atsakomybės atsiradimą, ar dėl Tarybos nurodyto nereikalingumo priimti sprendimą tam tikrų dubliko priedų atžvilgiu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ²⁰⁷ Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi ieškovė pralaimėjo, ji turi padengti Parlamento ir Tarybos išlaidas pagal šių pateiktus reikalavimus.
- ²⁰⁸ Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 4 dalies pirmąją pastraipą įstojusios į bylą valstybės narės ir institucijos turi pačios padengti savo bylinėjimosi išlaidas. Todėl Komisija, kuri įstojo į bylą Parlamento ir Tarybos pusėje, padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (trečioji kolegija)

nusprendžia:

- 1. Atmesti ieškinį.**
- 2. *Arcelor SA* padengia savo bei Europos Sąjungos Parlamento ir Tarybos išlaidas.**

3. Europos Komisija padengia savo pačios bylinėjimosi išlaidas.

Azizi

Cremona

Frimondt Nielsen

Paskelbta 2010 m. kovo 2 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

Turinys

Teisinis pagrindas	II - 222
I — EB sutarties normos	II - 222
II — Ginčijama direktyva	II - 224
Faktinės aplinkybės ir procedūra	II - 234
Dėl teisės	II - 237
I — Dėl prašymo panaikinti priimtinumą	II - 237
A — Šalių argumentai	II - 237
1. Parlamento, Tarybos ir Komisijos argumentai	II - 237
2. Ieškovės argumentai	II - 245
B — Bendrojo Teismo vertinimas	II - 256
II — Dėl prašymo atlyginti žalą priimtinumą	II - 269
A — Šalių argumentai	II - 269
B — Bendrojo Teismo vertinimas	II - 271
III — Dėl prašymo atlyginti žalą pagrįstumo	II - 274
A — Dėl sąlygų, kurias patenkinus kyla Bendrijos deliktinė atsakomybė ...	II - 274
B — Dėl teisės į nuosavybę, laisvės užsiimti verslu ir proporcingumo princi- po pakankamai akivaizdaus pažeidimo buvimo	II - 277
1. Šalių argumentai	II - 277
2. Bendrojo Teismo vertinimas	II - 279
C — Dėl pakankamai akivaizdaus vienodo požiūrio principo pažeidimo ...	II - 283
1. Šalių argumentai	II - 283

2. Bendrojo Teismo vertinimas	II - 283
D — Dėl pakankamai akivaizdaus įsisteigimo laisvės pažeidimo	II - 295
1. Šalių argumentai	II - 295
2. Bendrojo Teismo vertinimas	II - 296
E — Dėl pakankamai akivaizdaus teisinio saugumo principo pažeidimo ...	II - 303
1. Šalių argumentai	II - 303
2. Bendrojo Teismo vertinimas	II - 303
Dėl bylinėjimosi išlaidų	II - 304